

PORADNIK SPÓŁDZIELNI

Przedpłata wynosi
3 zł kwart.
Cena ogłoszeń:
Wiersz petyt. 4-lin. —
30 groszy.

DWUTYGODNIK DLA SPRAW SPÓŁDZIELCZYCH.
ORGAN
UNJI ZWIĄZKÓW SPÓŁDZIELCZYCH W POLSCE
wychodzący zamiast czasopism

Wydawca:
Unja Związków Spółdziel-
czych w Polsce.
Poznań, plac Wolności 18.
Redaktor: Rus Kwarteln.

„Poradnik Spółdzielni” „Poradnik Spółdzielni Kredytowych” „Siła” „Odrodzenie”.

Nr. telefonów: Unja Związków Spółdzielczych w Polsce 4321, 2056, 2183, 2184; Spółdzielnia Wydawnicza U. Z. S. w Poznaniu — 3489
Wszelkie przesyłki należy adresować: Do Redakcji: Unja Związków Spółdzielczych w Polsce. — Poznań pl. Wolności 18.
Do Administracji: Spółdzielnia Wydawnicza U. Z. S. w Poznaniu, pl. Wolności 18. Konto czekowe: Poznań P. K. O. nr. 208 013.

„Narody, które nie umieją pracować i oszczędzać, znikają z powierzchni ziemi”.

POZNAŃ

*

WARSZAWA

*

LWÓW

*

KRAKÓW.

Spis rzeczy: Dzień Spółdzielczości w Grudziądzu. — Ustawa dewizowa. — XII Międzynarodowy Kongres Rolniczy w Warszawie. — Powrót Anglii do waluty złotej. — Działalność Kredytowa Państwowego Banku Rolnego w r. 1924. — Niezwykle metody. — W sprawie przyjmowania na podatki talonów asygnacji. — Sprawy bieżące. — Wiadomości. — Książki nadesłane. — Zmiana osób. — Ogłoszenia: Rejestr Spółdzielni. — Walne Zgromadzenia. — Bilanse.

Dzień Spółdzielczości w Grudziądzu.

Zgodnie z uchwałą „Komitetu Dnia Spółdzielczości w Polsce” Związek Spółdzielni Zarobkowych i Gospodarczych przystąpił do zorganizowania „Dnia Spółdzielczości” w Grudziądzu. Korzystając z okazji wystawy przemysłu i rolnictwa na Pomorzu, Komitet miejscowy pod przewodnictwem p. Włodka, prezydenta miasta Grudziądza, poczynił wszelkie starania, by obchód, wyznaczony na poniedziałek, dnia 6 lipca b. r. wypadł jak najuroczyściej!

Na intencję Zjazdu odprawił ks. infułat senator Adamski uszę św. w miejscowej farze, o godz. 10,30 zagaił p. prezydent Włodek na sali Teatru Miejskiego uroczyste posiedzenie. Witając w serdecznych słowach bardzo licznie zebranych przedstawicieli spółdzielni z Wielkopolski i Pomorza, zwrócił się szczególnie do Ks. senatora Bolta i ks. senatora Adamskiego z prośbą o dalszą owocną pracę w ruchu spółdzielczym na Pomorzu.

W programie przewidziane były trzy referaty. Jako pierwszy mówca wszedł na trybunę p. wicepatron Dr. Seydlitz. W bardzo treściwym i zwięzłym przemówieniu skreślił w krótkich słowach ogólny rozwój i stan spółdzielczości w Polsce w dobie obecnej! Stwierdzając niewłaściwość mniemania o hegemonii ekonomicznej b. dzielnicy pruskiej w Polsce, które od samego początku powstania Rzeczypospolitej było udziałem szerokich warstw społeczeństwa polskiego, mówca odiera również dawny zarzut posła Korfantego, który domagał się od spółdzielczości byłej dzielnicy pru-

skiej ujęcia i zorganizowania całego ruchu spółdzielczego w Polsce. Zarzut ten polegał jednak na nieznamości spółdzielczości w Polsce, gdyż każda dzielnica miała swoje odrębne organizacje spółdzielcze. Jak się przedstawiał stan i kierunki polskiej spółdzielczości przed wojną? Przedewszystkiem odrębne warunki prawno-polityczne i gospodarcze wyciskały swoje piętno na obliczu spółdzielczości w poszczególnych dzielnicach. Poza to, przechodząc do dalszej charakterystyki mówca podkreśla jedność organizacji w b. dz. prusk. w przeciwstawieniu do różnorodności spotykanej w Królestwie i w Małopolsce. Była dzielnica pruska miała jednolity typ w bankach ludowych, rolnikach i spółkach ziemskich, miała jeden związek i jedną centralę finansową — Bank Związku Spółtek Zarobkowych. Zato w Małopolsce spotykamy już dwa typy spółdzielczości kredytowej, Stowarzyszenia Zaliczkowe i Raiffeisenki, dalej spółdzielnie handlowo-rolnicze oraz Sklepy i Składnice Kół Rolniczych jako rolnicze spółdzielnie spóżywców. W zależności od tych typów znajdujemy i odpowiednią ilość związków, a więc Związek Stowarzyszeń Zarobkowych i Gospodarczych z Akc. Bankiem Związkowym, Krajowy Patronat Spółdzielni Rolniczych z Centralną Kasą Spółdzielni Rolniczych, pozatem osobny związek rewizyjny dla spółdzielni handlowo-rolniczych, syndykat rolniczy, w Krakowie dla 45 spółdzielni, wreszcie Związek Ekonomiczny Kółek Rolniczych oraz odrębny Związek Spółek Rolniczych w Cieszynie. Zaiste bujna różnorodność.

Spółdzielczość w Królestwie charakteryzuje się brakiem związków rewizyjnych. Mamy trzy typy spółdzielni kredytowych: a) Kasy zaliczkowe przemysłowców towarz. wzajem. kredytu, b) To-

warzystwa pożyczkowo-oszczędnościowe, c) Towarzystwa kredytowe. Poza tym spotykamy syndykaty rolnicze z biurem Centralnej Kooperacji Rolnej, młeczarnie oraz Związek Stowarzyszeń Spożywców w Warszawie. Główna siła finansowa kooperacji przed wojną, ilustrowana w spółdzielniach kredytowych w r. 1912, przedstawiała się jak następuje:

1. była dz. pruska	285	milj. zł wkładów
2. Królestwo	353	„ „ „
3. Małopolska	212	„ „ „
	<hr/>	
	850	milj. zł wkładów

Wzajemne porozumienie między dzielnicami było przed wojną małe, zato już pod koniec wojny mamy pierwsze próby zbliżenia na konferencji Przewodników Kooperacji w Lublinie, odbytej na początku 1918 r. Niepodległość daje dzięki poprzedniemu poznaniu jednolitą ustawę o spółdzielniach, a z nią a) przymus związków rewizyjnych także dla Królestwa, b) Radę Spółdzielczą jako teren spotkania i załatwiania wspólnych spraw ustawodawczych, c) nowe organizacje spółdzielcze, pomijając narodowościowe, w Robotn. Związku Spółdz. Spoż. o charakterze klasowym w Królestwie, w spółdzielniach stanowych urzędniczych, w spółdzielniach spożywców także w b. dzielnicy pruskiej oraz w odrębnym narodowościowym mieszanym Związku Spółdzielni Rolniczych na Górnym Śląsku. Od ruchu spółdzielczego odpadają syndykaty rolnicze w Królestwie z Koop. rolną i Akc. Bank Związku we Lwowie, osłabiając do reszty swój związek. W tym czasie ukazuje się projekt ś. p. Dr. Stefczyka o związku związków. Opierał on się na nadziei złączenia spółdzielni kredytowych w Małopolsce w Patronacie Krajowym, dalej na złączeniu tych spółdzielni z spółdz. rolniczo-handlowymi i wytwórczymi, wreszcie na pozostawieniu na uboczu spółdzielni spożywców w Królestwie i Małopolsce. Pod tym znakiem odbyła się druga konferencja przewodników kooperacji w Poznaniu pod koniec 1921 r., jednak plan Dr. Stefczyka nie doczekał się realizacji. Zato poczyniono już pierwsze kroki do utworzenia Unji.

Latą 1924/25 są latami konsolidacji i klasyfikacji i dlatego też podstawowymi dla całego ruchu. Cała spółdzielczość polska, ogniskuje się głównie w trzech centrach: 1. w Zjednoczeniu Związków Spółdzielni Rolniczych — 2183 spółdzielni — 580 000 członków, 2. w Związku Spółdzielni Spożywców Rzeczypospolitej Polskiej — 1029 spółdzielni — 485 000 członków, 3. w Unji — 867 spółdzielni — 397 000 członków. Poza tym na terenie Rzeczypospolitej Polskiej istnieją spółdzielnie narodowościowe (niemieckie, ruskie, żydowskie) w liczbie 2244 z 70 200 członkami, zorganizowane w 10 związkach.

Unja powstała na Kongresie spółdzielni w listopadzie 1924 r. W skład jej wchodziły cztery związki, a mianowicie: 1. Związek Spółdzielni Polskich w Warszawie, 2. Związek Stowarzyszeń Zarobkowych i Gospodarczych we Lwowie, 3. Związek Ekonomiczny Spółdzielni Kółek Rolniczych w Krakowie, 4. Związek Spółdzielni Zarobkowych i Gospodarczych w Poznaniu wraz ze swymi centralami (Bank Związku Spółek Zarobkowych, Centrala Rolników, Związkowa Centrala Maszyn, Hurtownia Spółek Spożywców).

Sanacja Skarbu stworzyła z wprowadzeniem złotego normalne warunki dla nowego rozkwitu spółdzielczości w Polsce. Udział jej w ekonomicznej odbudowie będzie większy aniżeli przed wojną i spółdzielczość przystąpi do swych zadań, dokonawszy poprzednio jednak wielkiego dzieła zreorganizowania i rozdziału prac. Referenta zgromadzeni wynagrodzili huczynymi oklaskami.

Ks. senator Bolt w dłuższym przemówieniu podał historję powstawania i tworzenia się spółdzielczości polskiej b. dz. pruskiej ze szczególnem uwzględnieniem stosunków na Pomorzu. Prelegent przypomina, że na Pomorzu powstała jedna z najsilniejszych spółdzielni kredytowych oraz że Pomorzanie brali bardzo czynny udział w ruchu spółdzielczym i w akcji tworzenia jednolitego związku rewizyjnego dla całego zaboru pruskiego, jak i jednolitej centrali finansowej. Działacz zasłużony, jakim na niwie spółdzielczości jest ks. senator Bolt, z całym naciskiem podkreśla, że Pomorzanie, jak dotychczas tak i na przyszłość chcą i będą pracować w ścisłej łączności z temi spółkami, z którymi przetrwali ciężkie warunki niewoli, zdobywając dla ludu polskiego ziemię i kapitał. W dalszym ciągu mówca scharakteryzował działalność poszczególnych rodzajów spółdzielni, istniejących na Pomorzu. Mówił więc o tamtejszych Bankach Ludowych, Rolnikach, Spółkach Ziemskich, Bazarach i Kupcach, które oddawały wszystkim warstwom ludności polskiej na Pomorzu w latach niewoli nieocenione usługi gospodarcze i ideowe; a ponieważ stan rolniczy jest najliczniejszy, przeto jasnym jest, że w ruchu spółdzielczym największy brał też udział.

Ks. Patron Adamski, jako trzeci z rzędu mówca w świetnym jak zwykle pod względem treści i formy przemówieniu poruszył aktualne i żywotne sprawy spółdzielczości na tle ogólnej sytuacji gospodarczej polskiej. Nasamprzód wskazał na pobożowisko spółdzielcze, które pozostawiła nam wojna i inflacja. Cały przedwojenny gmach spółdzielczy, budzący podziw nawet u obcych, a którego nie mogła powalić potęga władzy pruskiej, runął dzięki ofiarom, jakie spółdzielczość ponieść musiała dla uzyskania i odbudowy niepodległości naszej ojczyzny. Obecnie jednak nie czas na zakładanie rąk lub jątrzenie ran. Trzeba je zabliznić jak najprędzej, by cały organizm mógł żyć. Ks. Patron szczególnie podkreślił głębokie znaczenie idei spółdzielczej, jako czynnika zgody społecznej i wzywał tych wszystkich, którzy zagłębiają się w jałowe teoretyczne eksperymenty do mroźszej pracy realnej w oparciu o te wzory i zasady, którymi Patronat kierował się 50 lat zgóry. Punkt ciężkości naszego położenia gospodarczego tkwi w jaknajprędzej odbudowie kapitałów. Zdobycie ich usunie wszelkie tarcia i niezadowolenia, opadną mgły i opary, zasłaniające dzisiaj rzeczywistość, która nie może być fantazją, ale która wypływa z realnych potrzeb życia. Podstawy jego realne to praca i oszczędność, jednak celowa i oparta na wypróbowanych metodach. Polskę nie stać dzisiaj na eksperymenty, odbudowa gospodarcza winna pójść drogą samopomocy społecznej, a nie w wyłącznem oparciu o rząd i państwo. Nam trzeba uspołecznienia, a nie upaństwowienia życia gospodarczego. Gromadzenie oszczędności, zdobywanie członków w poszczególnych spółdzielniach, budzenie zaufania do na-

szego pieniądza, to realne zadania najbliższej przyszłości dla naszej spółdzielczości.

Dzień Spółdzielczości wykazał ogrom pracy, dokonanej dotąd przez organizacje spółdzielcze na Pomorzu i niezawodnie stał się przyczynkiem do dalszej wytrwałej pracy w tym kierunku. Nie było uczestnika, któryby nie opuścił sali z uczuciem dumy i zadowolenia, to też niezwykle pogodny mimo ważności poruszanych spraw, panował nastrój, niezamącony żadnym dysonansem.

Po uroczystości w sali Teatru Miejskiego uczestnicy zwiedzili w międzyczasie Wystawę, następnie udali się na otwarcie Oddziału Spółdzielczego dla spółdzielni pomorskich przy oddziale Banku Związku w Grudziądzu. Otwarcia dokonał p. Dyr. Wdowiak.

O godz. 4.30 na sali obrad Magistratu odbyła się konferencja, poświęcona sprawom spółdzielni rolniczych na Pomorzu. Poruszano głównie kwestję organizacji „Rolników“, oraz stosunku naszych spółdzielni do pomorskich organizacji rolniczych. Na zakończenie Ks. Patron Adamski przedstawił eksport zboża i związany z tem kredyt, jak i sprawę zbytu materiału hodowlanego, podając do wiadomości, połączenie trzech fabryk, mających na celu eksport mięsa zagranicę. Obrady były bardzo rzeczowe, zainteresowanie niezwykle, dyskusja ożywiona. Na tem zamknięto uroczysty obchód „Dnia Spółdzielczości“.

Ustawa dewizowa.

W Dz. U. Rz. P. nr. 57 poz. 408 ukazało się rozporządzenie Ministra Skarbu i Ministra Sprawiedliwości „w sprawie regulowania obrotu dewizami i walutami zagranicznymi, oraz obrotu pieniężnego z zagranicą“. Nowe rozporządzenie kodyfikuje wszystkie regulujące tę kwestję przepisy, które dotychczas ujrzały światło dzienne, a które rozrzucone w ustawach i rozporządzeniach różnych okresów, bywały przyczyną trudności zorientowania się osób zainteresowanych.

Pozatem rozporządzenie przynosi pewne ulepszenia i zmiany. Zmiany te ze szczególnem uwzględnieniem ich stosunku do spółdzielni, będą przedmiotem artykułu, który ukaże się w najbliższym „Poradniku“, — obecnie zaś postaramy się omówić ustawę dewizową w całości — z jednakiem naciskiem, uwzględniając wszystkie jej działy.

Ustawa rozpada się na 11 takich działów, w których omawia oddzielnie:

- I. kupno i sprzedaż walut zagranicznych oraz przekazywanie ich zagranicę.
- II. przekazywanie i wysyłkę zagranicę pieniędzy oraz walorów za pośrednictwem poczty,
- III. wywóz pieniędzy i walorów zagranicę.
- IV. obrót papierami wartościowymi oraz lokaty pieniężne zagranicą.
- V. inkasowanie należności zagranicznych za wywożone towary, jakoteż inkasowanie takich należności z obowiązkiem częściowej lub całkowitej odsprzedaży zainkasowanej waluty Bankowi Polskiemu.
- VI. udzielanie kredytów i rachunki w walutach zagranicznych oraz wypłaty przekazów w tychże walutach, i wreszcie
- VII. obrót walutą polską zagranicą.

Do załatwiania różnego rodzaju operacyj w walutach obcych i polskiej z zagranicą, ustawa uprawnia jedynie banki dewizowe, — poza oczywiście instytucjami, których działalność w tym kierunku wynika z postanowień ich własnych statutów (Bank Polski, Bank Gosp. Kraj. i t. p.).

Za banki dewizowe ustawa uważa te banki, które uzyskały specjalne pozwolenie Ministra Skarbu na wykonywanie zagranicznego obrotu walutami i dewizami. Prawa te mogą być decyzją Ministra Skarbu cofnięte, zawieszane lub ograniczone.

Innym bankom ustawa dozwala tylko na udział w obrocie wewnętrznym dewizami i walutami, oraz na prowadzenie rachunków i przyjmowanie wkładów w walucie zagranicznej. Pozatem, w poszczególnych wypadkach Minister Skarbu władny jest zezwalać osobom prawnym i fizycznym na dokonywanie czynności zastrzeżonych tylko bankom dewizowym.

I. Wewnętrzny obrót dewizami i walutami zagranicznymi jest zasadniczo dozwolony. Zawodowo uprawiać go mogą te osoby fizyczne i prawne, które według przepisów ustawy bankowej, uzyskały koncesję na wykonywanie „zwykłych“ czynności bankierskich, jakoteż te, które czynności te wykonywały przed wejściem w życie wspomnianej tu ustawy bankowej.

Zewnętrzny zaś obrót dewizami i walutami, może odbywać się tylko za pośrednictwem Banku Polskiego lub banków dewizowych, prócz poszczególnych wypadków w których Minister Skarbu może zezwolić osobom prawnym i fizycznym nieposiadającym uprawnień banku dewizowego — na przeprowadzanie tego rodzaju interesów.

O ile bank dewizowy przekazuje zagranicę walutę na rachunek własny, lub na zlecenie czy rachunek innych podobnych banków, nie przewiduje się dlań żadnych ograniczeń; jeżeli natomiast czyni to dla innych zleciodawców, ustawa pozwala na wykonanie ich, tylko w dozwolonych i przewidzianych ustawą celach gospodarczych, — oraz przy odpowiedniem udokumentowaniu tychże; — wszystkie zaś ustawą nie przewidziane wypadki, — kwalifikują się do uzyskania specjalnego zezwolenia właściwej władzy skarbowej.

I tak, — bank dewizowy, może wykonywać zlecenia zagraniczne tylko w celu: zaliczkowania lub wyrównywania należności za towary sprowadzane z zagranicy, wyrównywanie należności powstałych z tytułu ekspedycji tegoż towaru, jego transportu i oclenia, — dalej w celu spłaty dywidend od akcji, — lub tantjem na rzecz osób w kraju niezamieszkałych, w celu wypłaty premij asekur. i reasekur. zagranicą, i wreszcie w celu pokrycia kosztów pobytu zagranicą do wysokości 1000 zł miesięcznie, — lub innych gospodarczo uzasadnionych płatności nie przekraczających 1000 złotych.

Jak już wyżej wspomniano każde zlecenie musi być odpowiednio udokumentowane; za dowody mogą służyć: oryginalne faktury zagranicznych sprzedawców wraz z kwitami urzędów celnych, stwierdzającymi dokonanie odprawy celnej, — (o ile towar pochodzi z wolnego miasta Gdańska — należy załączyć wtór-

nik listu przewozowego), — dowody konieczności wpłaty zaliczki na towar, n. p. oferty, faktury „pro forma“, korespondencje i t. p., — udokumentowane rachunki spedytorów, wyroki sądowe, polisy asekuracyjne, zaświadczenia konsulatów polskich, stwierdzające pobyt zagranicą i czas jego trwania i t. p.

Pozatem zleceniodawca musi złożyć deklarację z wymienieniem wszystkich szczegółów, dotyczących danego zlecenia, jakoteż firmy czy osoby zlecającej, — i to w dwóch egzemplarzach, z których jeden pozostaje w aktach pośredniczącego banku dewizowego, drugi zaś przesyła tenże bank dewizowy właściwej dla zleceniodawcy władzy podatkowej II. instancji.

Przedsiębiorstwa handlowe i przemysłowe, prowadzące przepisaną kodeksem handlowym księgowość, oraz podpadające pod art. 56 ust. 1, ustawy o podatku przemysłowym, — (I. i II. kat. przeds. handl. i pierwsze 5 kat. przeds. przem.) — a więc dające większą gwarancję i posiadające większą zdolność kontroli, — zwolnione są z obowiązku uzasadniania gospodarczego celu swych zleceń, — a składają tylko deklarację (w 2 egz.), innego nieco typu niż wyżej omówiona. Dokładne wzory obu deklaracji, czytelnicy znajdą w Dz. Ustaw nr. 57, str. 863 i 864.

II. Przechodząc do omówienia przekazywania i wysyłki walut oraz walorów zagranicę, za pośrednictwem poczty, zauważyć należy, że ustawa, a) dozwala na wysyłanie i przekazywanie walut obcych i polskiej przez pocztę, nie więcej jak 100 złotych równocześnie jednemu nadawcy. Przekazywanie pocztą na teren W. M. Gdańska może osiągnąć sumy 250 złotych. Każda suma ponadto musi uzyskać każdorazowe pozwolenie właściwej władzy skarbowej. Wysyłka pieniędzy i wszelkich walut odbywać się winna tylko za pomocą listów (wzgl. paczek) wartościowych, b) wysyłanie pocztą czeków, przekazów, akredytyw, weksli oraz wszelkich zobowiązań pieniężnych, o ile nie postarano się o specjalne pozwolenie władzy skarbowej, — ustawa zastrzega dla banków dewizowych, — przyczem obowiązują je te same przepisy i ograniczenia, które omówiliśmy w związku ze sprzedażą walut zagranicę; c) przepisy te ustawa rozszerza w stosunku do wysyłanych pocztą zagranicę weksli; — muszą one być każdorazowo zaopatrzone w t. zw. „adnotację“ zezwalającej na wysyłkę władzy skarbowej, względnie banku dewizowego badającej transakcję, której wynikiem jest zobowiązanie wekslowe, — a więc stwierdzającego legalność wysyłki weksla, — które to stwierdzenie uwalnia później przy wykupie takiego weksla, od konieczności uzasadnienia gospodarczej słuszności wpłaty gotówki na zagranicę, d) ustawa zabrania wysyłki papierów procentowych i dywidendowych oraz ich kuponów, bez każdorazowego zezwolenia właściwej władzy skarbowej.

III. Każda osoba przekraczająca granice Rzeczypospolitej Polskiej może bez specjalnego zezwolenia przy przedłożeniu paszportu — w wieść jednorazowo najwyżej do 1000,— zł w

gotówce (polskiej lub obcej), czekach, przekazach lub t. p., prócz weksli i papierów procentowych i dywidendowych oraz ich kuponów. Paszport wielokrotny upoważnia do wywiezienia najwyżej 1000 złotych w ciągu jednego miesiąca.

Dowód osobisty przy przejściu na teren W. M. Gdańska upoważnia do wywiezienia tylko 250 złotych, — przepustki zaś graniczne, karty cyrkulacyjne lub t. p. do 100 złotych jednorazowo, a 500 zł w ciągu miesiąca.

Gotówka lub walory przywiezione do kraju, mogą być w przeciągu dwu miesięcy wywiezione z powrotem bez osobnego zezwolenia, przy równoczesnym przedłożeniu imiennego zaświadczenia właściwego urzędu celnego, stwierdzającego wwóz ich do kraju.

IV. Obrót papierami wartościowymi (pap. procent. lub dywid. oraz ich kupony) z zagranicą, a więc sprzedaż ich lub zastaw, bez względu na to, czy powędrują one zagranicę, czy pozostaną w kraju do dyspozycji cudzoziemców tu nie zamieszkałych, — jako też lokaty zagranicą (także kupno zagranicznych papierów wartościowych) na okres dłuższy niż dni 30-stu, — sum uzyskanych z transakcyj dokonanych w kraju, jest bez zezwolenia właściwych władz skarbowych nie dozwolone. Możliwe jest w pewnych wypadkach uzyskanie generalnego zezwolenia Ministerstwa Skarbu, odnośnie do pewnego gatunku tych papierów.

V. Do inkasa należności za eksportowane z kraju towary, uprawnione są jedynie: Bank Polski i banki dewizowe; z pod przepisu tego wyjęty jest tylko t. zw. mały ruch graniczny. Sumy w ten sposób zainkasowane stawia bank pośredniczący (Polski lub dewizowy), do dyspozycji eksportera wewnątrz kraju. W tym celu eksporter otrzymuje od Banku pośredniczącego t. zw. „zaświadczenie walutowe“, które przedstawić należy urzędowi celnemu przy przejściu towaru przez granicę.

Wydawanie zaświadczeń walutowych na wywóz drewna nieobrobionego i obrobionego (jak belki, bale, podkłady kolejowe i t. p.), oraz jaj, żyta, pszenicy, owsa, jęczmienia i trzody chlewnej — zastrzeżone zostało dla Banku Polskiego, — a waluta zagraniczna stąd uzyskana podlega obowiązkowi częściowej odsprzedaży jej Bankowi Polskiemu, — w proporcji ustalonej periodycznie przez Ministra Skarbu. Ustawa wymaga, aby w powyższych wypadkach, eksporter przed uzyskaniem zaświadczenia walutowego złożył w Banku Polskim odpowiednie zobowiązanie i zabezpieczenie. Reszta waluty z eksportu tych towarów uzyskanej, zostaje postawiona eksporterowi do dyspozycji wewnątrz kraju.

Do przedsiębiorstw, wywożących z kraju: węgiel, koks, brykiety, żelazo, cynk, ołów i ich wyroby, kwas siarczany i wytwory poboczne koksowni, — masowo, a więc, przeciętnie nie mniej niż za 50 000 zł miesięcznie, — o ile podpadają one pod 56 art. 1. ust. ustawy o podatku przemysłowym, a prowadzą prawidłową księgowość handlową, — do tych przedsiębiorstw, ustawa stosuje zasadniczo te same przepisy,

w szczegółach jednak nieco odmiennie pojęte. (Art. 27 do 30.)

Waluta z eksportu winna wpłynąć w terminie do trzech miesięcy od daty zaświadczenia walutowego. Termin ten jednak może być prolongowany przez właściwą władzę skarbową.

VI. Wszystkie przedsiębiorstwa, które na mocy ustawy bankowej zajmują się czynnościami bankierskimi, — są uprawnione do prowadzenia rachunków i przyjmowania wkładów, w walutach zagranicznych, do oprocentowania tychże, jakoteż do udzielania kredytów w efektywnych walutach zagranicznych, oraz wykonywanie dyspozycji z tych rachunków, na rzecz osób zamieszkałych w kraju. Ograniczeniom natomiast, takim samym jak wysyłka, wywóz, i sprzedaż walut, podlegają dyspozycje z tych rachunków na rzecz osób zamieszkałych zagranicą, — prócz oczywiście sum, któreby wprost wpłynęły z zagranicy i to, nie z inkasa za eksport.

VII. Wreszcie w sprawie obrotu walutą polską z zagranicą, ustawa: a) zabrania bez pozwolenia udzielać kredyty w walucie polskiej osobom w kraju niezamieszkałym, choćby to był tylko chwilowy awans w rachunku bieżącym. b) dozwala bez ograniczeń na wymianę waluty polskiej za zagraniczną (sprzedaży), upoważniając równocześnie Ministra Skarbu do ewentualnego chwilowego zawieszenia lub ograniczenia jej, i dalej c) przewiduje możliwość otwierania „rachunków zagranicznych” to jest rachunków w walucie polskiej, posiadanych przez osoby zamieszkałe zagranicą, — jedynie w Banku Polskim, w bankach dewizowych, lub Pocztovej Kasie Oszczędności.

Wpłaty na „rachunki zagraniczne” osób w kraju niezamieszkałych, przelewy z innych rachunków zagranicznych, wreszcie wypłaty w granicach pokrycia, dozwolone są tu bez ograniczeń; co zaś do wpłat osób zamieszkałych w kraju, to obowiązują tu wszystkie przepisy i ograniczenia, omówione przy sprzedaży i kupnie walut zagranicznych.

Wpłaty na „rachunki zagraniczne” w P. K. O. osób niezamieszkałych w kraju drogą przez urzędy pocztowe, nie mogą przekraczać jednocześnie 100 zł.

Obciążenie lub uznanie rachunków zagranicznych, z tytułu inkasa lub spłaty zagranicznych pretensji wekslowych, może nastąpić tylko, o ile dany weksel posiada omówioną już wyżej adnotację. Na wypadek braku tejże, przy niemożności udowodnienia w przeciągu dni 14, legalności wysyłki weksla za granicę, — ustawa przewiduje karę nie tylko za samą wysyłkę, ale i za dokonanie gospodarczo nieuzasadnionej płatności zagranicą.

Władza właściwą w odniesieniu do wszystkich przepisów niniejszego rozporządzenia, jak również upoważnioną do wykonywania kontroli z tego samego tytułu, są Izby skarbowe, a mianowicie: dla województw warszawskiego, lubelskiego i białostockiego. — w Warszawie, wołyńsk. i poleskiego. — w Łucku, wileńsk. i nowogródzkiego. — w Wilnie, łódzkiego. — w Łodzi, poznańskiego — w Poznaniu, pomorskiego — w Grudziądzu, lwowskiego, tarnopolskiego i stanisławowskiego. — we Lwowie, krakowskiego. — w Kra-

kwowie, a dla województw śląskiego i kieleckiego — wydział skarbowy śląskiego urzędu wojewódzkiego w Katowicach.

Od postanowień tych władz przysługuje prawo odwołania się do decyzji Ministerstwa Skarbu.

J e z i o r o w s k a.

XII Międzynarodowy Kongres Rolniczy w Warszawie.

W dniach 21—24 czerwca odbył się w Warszawie XII Międzynarodowy Kongres Rolniczy. Był to jeden z najliczniejszych zjazdów, jaki dotychczas miał miejsce w stolicy Polski. Przybyło nań dwieście zgórą delegatów trzydziestu państw europejskich i pozaeuropejskich oraz kilkuset przedstawicieli rozlicznych organizacji i instytucji krajowych.

Idea międzynarodowych kongresów rolniczych powstała i urzeczywistniona została uchwałą zjazdu rolników, odbytego w czasie wszechświatowej wystawy paryskiej w r. 1889.

Wyłoniona w tym celu stała międzynarodowa komisja rolnicza z siedzibą w Paryżu zorganizowała przed r. 1914 dziesięć kongresów:

w r. 1889 w Paryżu,
w r. 1891 w Hadze,
w r. 1895 w Brukseli,
w r. 1896 w Budapeszcie,
w r. 1898 w Lozannie,
w r. 1900 w Paryżu,
w r. 1903 w Rzymie,
w r. 1907 w Wiedniu,
w r. 1911 w Madrycie,
w r. 1913 w Gandawie.

Po wojnie europejskiej pierwszy kongres odbył się w r. 1923 w Paryżu. Na kongresie tym uchwalono zwołanie następnego, XII kongresu w r. 1925 do Warszawy. Na tym też kongresie ustąpił ze stanowiska przewodniczącego międzynarodowej komisji rolniczej: p. Juljusz Meline, Francuz, który był inicjatorem i kierownikiem całej organizacji przez okres 36-cio letni i którego często nazywają „ojcem rolnictwa europejskiego”. W jego miejsce wybrano p. Ludwika de Vogüé, obecnego prezesa Francuskiego Towarzystwa Rolniczego.

Kongresy rolnicze mają się odbywać zasadniczo co dwa lata.

Dobrze się stało, że drugi powojenny kongres odbył się właśnie w Warszawie. Tak często, niestety, uprzedzeni względem Polski, jej zasobów naturalnych, dorobku cywilizacyjnego, a przede wszystkim zdolności organizacyjnych, pracowitości i energii jej mieszkańców cudzoziemcy — raz jeszcze mieli sposobność przekonania się — jak daleko odbiega od istotnego stanu rzeczy ich ujemna o Polsce i Polakach opinia.

Uroczysta inauguracja kongresu odbyła się w południe dnia 21. czerwca w wypełnionej sali Filharmonji; inaugurację zaszczycił swą obecnością pan Prezydent Rzeczypospolitej w otoczeniu świty; obecni także reprezentanci Rządu, ministrowie rolnictwa polskiego, czechosłowackiego i austriackiego, marszałkowie Senatu i Sejmu, korpus dyplomatyczny, prasa i kilkaset przedstawicieli instytucji i organizacji rolniczych i z rolnictwem współpracujących krajowych i zagranicznych.

Dla wyczerpania obszernego, drobiazgowo opracowanego przez polski komitet organizacyjny

programu prac kongresowych, uczestnicy zjazdu podzielili się na pięć sekcji: Prace sekcji pierwszej poświęcono zagadnieniom ekonomiki rolniczej. W obradach tej właśnie sekcji uczestniczył delegat Związku Spółdzielni Polskich. Rozważano następujące problemy:

- a) wpływ ustroju rolnego na politykę rolniczą państw,
- b) znaczenie czynników kapitału i pracy,
- c) znaczenie wielkich a małych warsztatów rolnych w międzynarodowych stosunkach handlowych.
- d) nowoczesna organizacja krajowych instytucji kredytu rolniczego,
- e) kryzys powojenny w rolnictwie,
- f) imigracja i imigracja a rolnictwo
- g) ulepszenie metod pracy w rolnictwie.

Każde z zagadnień tych obejmuje niezmiernie obszerną dziedzinę życia gospodarczego, to też próżnoby było zastanawiać się nad nimi w „Poradniku”. Podajemy jedynie ogólny przebieg i wyniki obrad nad nowoczesną organizacją instytucji kredytu rolniczego, jako specjalnie dotyczących spółdzielni kredytowych.

Referenci wskazywali na wspólność interesów jednoczących warstwy rolnicze rozmaitych krajów, i na to, że najważniejszym w każdym z krajów rolniczych zagadnieniem jest rozwiązanie problemu kapitału i kredytu rolnego. Wskazywano w dalszym ciągu, że jedynie zasady wzajemności i kooperacji kredytowej temu zapewnić mogą trwałość i owocność. Wychodząc z tych założeń, delegaci poszczególnych państw przedstawili stan obecny kredytu rolniczego w ich krajach. P. Korwin-Szymanowski, dyrektor Banku Gospodarstwa Krajowego mówił o tym kredycie w Polsce. Sprawy tej, często na łamach „Poradnika” rozważanej, nie będziemy tu powtarzać.

P. Dworák mówił o kredycie rolniczym w Czechosłowacji.*)

Kredytowi temu służą spółdzielnie, znajdujące się w każdej niemal wiosce. Spółdzielczość czeska nie zdołała wytworzyć odrębnego, swojskiego typu narodowego spółdzielni kredytowych, jaki np. mamy w Polsce, w postaci naszych zrzeszonych w Unii instytucji. Spółdzielnie czeskie wzorują się ściśle na systemie Raiffeisena. Są żywotne i istotnie użyteczne, bo rozwinęły się o własnych siłach, nie oglądając się na pomoc państwową; jedynie w zaraniu swej działalności otrzymały minimalne subsydia w formie wkładów bezprocentowych. Środki, potrzebne do udzielania kredytu, czerpią spółdzielnie te z wkładów, wpływających z okolicy. Poza właściwym kredytem rolniczym, finansują często kupno gruntu, budowę domów, zakup inwentarza i t. p.

Spółdzielnie typu Raiffeisena grupują się w Centralnych Kasach, mających za zadanie regulowanie podaży i popytu pieniądza w poszczególnych kasach, kontrolę i obronę interesów zawodowych.

Odmienne typy instytucji kredytu rolniczego stanowią t. zw. „Okręgowe Kasy Rolnicze”, rozmieszczone w miastach, gdzie są Sądy Okręgowe i obsługujące przede wszystkim większą i średnią własność ziemską. Przeważają tu, oczywiście,

operacje hipoteczne. Ośrodkiem „O. K. R. jest „Czechosłowacki Bank Agrarny”. Ciekawym przyczynkiem historycznym jest okoliczność, że źródłem pierwotnym powstania funduszków „Okręgowych Kas Rolniczych” były specjalnego rodzaju podatki, czy raczej kontrybucje, pobierane na ich rzecz w czasach feudalnych. Kredyt rolniczy w Banku Emisyjnym w formie dyskonta jest słabo rozwinięty; świadczyć to może o znacznej samodzielności opisanych instytucji.

Jak wynika z referatu delegata włoskiego, prawodawstwo w dziedzinie kredytu rolniczego osiągnęło niezwykle rozwój. Mimo to, problem dostatniego zaopatrzenia warsztatów rolnych w środki obrotowe nie został definitywnie załatwiony, a to nie tylko skutkiem intensyfikacji i uprzemysłowienia, ale także skutkiem zwiększającej się stale, dzięki osuszaniu błot i innym meljoracjom, powierzchni ziemi uprawnej.

Sieć instytucji kredytowych jest naznaczona nierównomiernie; z tego powodu, niektóre oddalone od centrów życia ekonomicznego okolice są upośledzone co do możliwości korzystania z kredytu rolniczego. Sieć ta ma być odpowiednio uzupełniona. Równocześnie, instytucje lokalne zostaną zjednoczone w jedną, silną organizację, któraby uzyskała pewnego rodzaju monopol na udzielanie kredytów meljoracyjnych w całym państwie, a kredytów eksploatacyjnych tam, gdzie one nie są udzielane w wystarczającej mierze przez zwykłe banki.

Z referatu p. Dubois dowiedzieliśmy się o dzisiejszym stanie kredytu rolniczego w Holandji. Towarzystwa kredytu rolniczego w kraju tym skupiają się w dwóch autonomicznych centralnych kasach. Kasy lokalne, zorganizowane p/g systemu Raiffeisena, ograniczają swą działalność wyłącznie do gromadzenia wkładów i rozdzielania pożyczek rolnikom. Odpowiedzialność członków tych kas jest zawsze nieograniczona. Kasy centralne wykonywują drobiazgowy nadzór nad działalnością kas lokalnych, dzięki któremu nigdy żadna kasa nie upadła z powodu złego kierownictwa. Pomoc państwowa nie polegała nigdy na dostarczaniu środków obrotowych; od szeregu lat jest już zbyt duża i wcale nie stosowana. Obok kas Raiffeisena, egzystuje specjalny bank dla przemysłu mleczarskiego, założony przez spółdzielnie mleczarskie, Kasa hipotek ziemskich, mająca na celu, jak to z nazwy samej wynika, udostępnienie rolnikom kredytu długoterminowego, zabezpieczonego hipotecznie, wreszcie „Holenderski Bank Rolny”, finansujący przedsiębiorstwa przemysłu rolniczego.

W wyniku dyskusji, która się wywiązała nad tymi referatami, ustalono wnioski, przyjęte jednogłośnie przez plenum kongresu na ostatnim zebraniu w dn 24. VI. Oto wniosek w sprawie organizacji kredytu rolniczego:

„Zważywszy, że kredyt rolniczy jest najpotężniejszym czynnikiem pomyślnego rozwoju rolnictwa, że wzajemność i współpraca są istotnymi podstawami kredytu rolniczego i że jedynie one mogą mu zapewnić stałość niezbędną dla instytucji tego rodzaju,

że należyta organizacja kredytu rolniczego wymaga istnienia w każdym kraju centralnego organu któryby jednoczył instytucje lokalne i zapewnił kredytowi rolniczemu jedność jaka mu jest konieczna; że pożądanym jest, aby centralne organy wszystkich krajów nawiązały ze sobą stałe stosunki w celu porównania swych metod i osią-

*) P. Dr. Dworák napisał doskonałą książkę p. t. „Kooperacja w Czechosłowacji”, tłumaczoną niemal na wszystkie języki. W tłumaczeniu polskim p. Trojana, z licznymi ilustracjami, ukaże się ona niebawem w druku nakładem Spółdzielni Wydawniczej U. Z. S. z odp. udz. w Poznaniu.

gniętych rezultatów oraz utworzenia międzynarodowego instytutu rolniczego,

Kongres poleca międzynarodowej komisji rolniczej zwrócenie coraz baczniejszej uwagi na organizację kredytu w różnych krajach; ustalenie sposobów zorganizowania międzynarodowej współpracy na tem polu, a mianowicie zwołanie, skoro to się międzynarodowej komisji rolniczej wyda możliwym, konferencji przedstawicieli instytucji centralnych kredytu rolniczego, celem wymiany poglądów".

W. K.

Powrót Anglii do waluty złotej.*)

System waluty złotej, wprowadzony obecnie w Anglii, ma znaczenie doniosłe pod względem międzynarodowym. Powrót do normy dokonał olbrzymiego postępu i stworzył dla międzynarodowej wymiany towarowej nowe ułatwienia. Musi to również oddziaływać na Państwa, które nie mają ani waluty złotej, ani, jak Polska, na złocie opartej i ustabilizowanej na poziomie parytetu. Dotyczy to przede wszystkim Francji, Belgii i Włoch. Powodzenie systemu waluty złotej będzie jednakże stałe i trwałe, jeżeli Anglija zadanie swe spełni konsekwentnie i w całej pełni. Nie wystarczy więc tworzenie ośrodka równowagi, jakim jest przywrócenie parytetu między funtem i dolarem. Trzeba również przystąpić do rozwiązania kwestji złota t. j. zneutralizowania złota amerykańskiego. Tylko na tej drodze Anglija będzie mogła się wyzwolić z pod supremacji dolara i stworzy pomost złoty, który pozwoli automatycznie regulować odchylenia cen między Ameryką i Europą. Otwierając kredyty nie tylko gospodarcze i lokacyjne, ale przede wszystkim kredyty wyznaczone wyłącznie na cel stabilizacyjny na podstawie rezerw złota amerykańskiego, wytworzy się system, który zabezpieczy stabilizację walut europejskich i umożliwi międzynarodowe działanie złota jako automatycznego regulatora poziomu cen światowych. Czas najwyższy przystąpić do zorganizowania współdziałania Banków emisyjnych w Europie i uzyskania dla nich w porozumieniu z Ameryką kredytów rezerwowych, otwartych na wielką skalę i na wielkie terminy. Polska nie będzie mogła nie wyłączyć swej sanacji od problemu sanacji światowej. Tą drogą będzie mogło nastąpić trwałe uzdrowienie finansowe i gospodarcze międzynarodowych stosunków, także i Polski.

To jest myśl przewodnia broszury Dr. Młynarskiego, wiceprezesa Banku Polskiego, myśl, którą autor przeprowadza w szczegółowym streszczeniu, jak następuje:

Anglija, w której system waluty złotej urodził się, pierwsza podjęła rewizję zasad tego systemu, zgodnie z duchem nowych czasów i doświadczeń. Przed wojną światową funt był bez ograniczenia wymieniały na monety złote i wewnętrzny obieg

pieniężny Anglii był nasycony dojsć obficie obiegiem monet złotych. Natomiast drugi pierwiastek zasadniczy w systemie waluty złotej, to znaczy wolność nieograniczona wywozu złota dla regulowania płatności zagranicznych, stał na drugim planie. Doświadczenia z czasu wojny światowej przesunęły punkt ciężkości. Wykazało się, że nie wymieniałość, lecz wolność wywozu złota, stanowi główną treść i zaletę systemu waluty złotej, nowa ustawa, nosząca nazwę billu, ułatwiającego obrót waluty złotej, zwalnia przede wszystkim Bank Angielski z obowiązku wymiany biletów na monety złote i pozostawia dostęp do mennicy tylko dla Banku Angielskiego, zabraniając bicia na rachunek osób prywatnych. Jest to cios wymierzony przeciw wewnętrznej cyrkulacji monet złotych, a więc dokładnie w myśl zaznaczonych poprzednio doświadczeń i nowych pojęć. Natomiast Bank Angielski został zobowiązany do sprzedaży złota w ilości nie mniejszej, niż 400 uncji t. j. 12¼ kilograma i to złota w sztabach, nie monetach. Również złoto, nabyte w Banku Angielskim dla celów płatności zagranicznych, uzyskało prawo wolnego wywozu. Nie jest to więc system waluty złotej w przedwojennym sensie i wyglądzie. Jest to raczej odmiana gold exchange standard, aniżeli gold standard, w ścisłym znaczeniu techniczem praktyki przedwojennej. Sprzedaż bowiem złota została uregulowana wyłącznie pod kątem potrzeb obrotu płatniczego z zagranicą, a natomiast świadomie i celowo zepchnięto w cień kwestję skupu złota przez bank emisyjny i kwestję cyrkulacji wewnętrznej.

Nie przesądzając dalszego rozwoju wypadków, autor bliżej zastanawia się nad szansami utrzymania przez Anglię nowego systemu. Do okoliczności sprzyjających zalicza następujące: 1) Reformę podatku dochodowego na korzyść płatników o mniejszych dochodach, która przyczyni się do wzrostu oszczędności i oddziała korzystnie na proces kapitalizacji. 2) Utrwalenie dodatniego wpływu lokat amerykańskich na sytuację funta w obrocie międzynarodowym. 3) Usunięcie niebezpieczeństwa stałego lub poważnego odpływu złota mimo stałego deficytu w bilansie handlowym. 4) Stworzenie doskonałych szans przez to, że z powodu wyższości cen amerykańskich ponad poziom cen angielskich przy równoczesnym powrocie funta do parytetu może zwiększyć się eksport Anglii do Stanów Zjednoczonych i równocześnie potanieje w dolarach import z Ameryki. Natomiast do wpływów przeciwdziałających zaliczyć należy: 1) Chwleńność dotychczasowa cen amerykańskich i niepewność, czy zwykła tendencja za Oceanem utrzyma się na dłuższą metę, 2) Dysproporcję między stanem wytwórczości i stanem zdolności nabywczej, 3) Bezplanowość i jednostronność repartycji dotychczasowych kredytów amerykańskich.

Obecnie sytuacja przedstawia się tak, że powrót do złota dokonał się w Anglii za cenę uzależnienia polityki dyskontowej od Ameryki i za cenę dalszej wstrzemięźliwości w dopuszczeniu obcych pożyczek na angielskim rynku kapitałów. Dalsza bierność kredytowa na rynku międzynarodowym równa się dalszemu wzrostowi wpływów Ameryki i przesuwaniu punktu ciężkości z Londynu do Nowego Yorku. Cena zbyt wysoka i dlatego w miarę utrwalenia się nowego systemu należy oczekiwać,

*) Dr. Feliks Młynarski, wiceprezes Banku Polskiego. Powrót Anglii do waluty złotej. Odbitka z tygodnika „Przemysł i Handel” (zesz. 21, 22, 23, 24 z r. 1925). Nakładem Spółki Wydawn. „Przemysł i Handel”, Warszawa, Elektralna 2. 1925. Stron 64.

że Anglia zacznie szukać naprawdę międzynarodowego uregulowania kwestji złota.

W szczególności Bank Angielski, w myśl powierzonego mu przez konferencję genueńską mandatu, będzie musiał przystąpić do zorganizowania współdziałania Banków emisyjnych, w szczególności podjęcia się roli adwokata i pośrednika między Europą i Ameryką. Tym sposobem zapewni się pomoc bankom emisyjnym, trzymającym kursy biletów na poziomie parytetu pod postacią otwartych w Federal Reserve Bank kredytów dewizowych, zaciągniętych lub gwarantowanych przez rządy, ale podejmowanych jedynie przez banki emisyjne w chwilach potrzeby. Parcelacja nadmiernych rezerw amerykańskich w ten sposób uniemożliwi wprowadzić Ameryce politykę deflacyjną, zabezpieczy ją jednak przed zużywaniem jej pieniędzy na życie nad stan i cel, niemające nic wspólnego z zablźnieniem ran, zadanych przez największą w dziejach świata klęskę wojenną. Wówczas Anglia w drodze naturalnej konkurencji między Europą i Ameryką utwali dokonaną w ubiegłym roku stabilizację walut europejskich, a przez to najlepiej utwali i nową pozycję funta.

Zneutralizowanie złota amerykańskiego, można będzie zatem osiągnąć: 1) przez powołanie do życia międzynarodowej instytucji finansowej, w której przeważającą większość udziałów w złocie miałyby Stany Zjednoczone, instytucji powołanej do regulowania podaży kredytowej poszczególnym bankom emisyjnym w celach stabilizacyjnych. 2) przez szerokie i planowe otwarcie przez Amerykę kredytów rezerwowych dla tych państw względnie banków emisyjnych, które mają walutę stabilizowaną i potrzebują tylko rezerwy dewizowej dla utrzymania i utrwalenia swojej pozycji na rynku światowym.

Do tej sanacji światowej należy włączyć sanację naszą. Budżet nasz z konieczności jest i będzie zawsze obliczony wysoko. Waluta jest osadzona na płytkim zapasie złota i dewiz w stosunku do wahań bilansu płatniczego. Z tego względu niezbędna jest zarówno rezerwa skarbowa jak i rezerwa dewizowa. Są to dwa postulaty zasadnicze. Nie uda się ich zaspokoić, jeżeli nadal stać będziemy poza nawiasem wielkich problemów międzynarodowych i naszej sanacji nie potrafimy włączyć do problemu sanacji światowej.

Działalność Kredytowa Państwowego Banku Rolnego w r. 1924.

Od Redakcji: Wobec zainteresowania, jakie wzbudza działalność Państwowego Banku Rolnego, podajemy poniżej artykuł p. W. Borowskiego, umieszczony w Gazecie Rolniczej nr. 22, str. 874 — 876, ze względu na ważny materiał informacyjny i statystyczny, jaki się w nim znajduje.

Rok 1924 był rokiem przełomowym dla Państwowego Banku Rolnego, jak zresztą dla wszystkich instytucji kredytowych w Polsce. W roku tym został on zreorganizowany Rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 14 maja 1924

(D. U. R. P. 43. z dnia 26. 5. 1924. poz. 450), które w § 3 wytyczyło mu następujące zadania: „popieranie parcelacji, osadnictwa i regulacji rolnych, popieranie rozwoju rolnictwa i współdziałanie w organizacji kredytu rolniczego, tudzież administrowanie funduszami, przeznaczonemi na powyższe cele, do dyspozycji organów rządu, na zasadach ustalonych przez władze, powołane do dysponowania temi funduszami.”

Wynika więc z powyższego określenia, że naczelnym zadaniem P. B. R-go winno być finansowanie przemian w ustroju agrarnym Polski. Zrębem jego działalności ma się stać akcja parcelacyjno-osadnicza, oparta na kredycie długoterminowym, bez którego jest ona nie do pomyślenia. P. B. R. powinien więc w pierwszym rzędzie być instytucją kredytu długoterminowego. Inne jego funkcje muszą wobec tego ustąpić na plan drugi, a zwłaszcza udzielanie kredytu krótkoterminowego, którym winny zająć się przedewszystkiem akcyjne banki ziemskie w stosunku do większej własności rolnej, a spółdzielnie w stosunku do drobnego i średniego rolnictwa. Tymczasem w dotychczasowej działalności P. B. R.-go widzimy zupełną odwrotność powyższej zasady, która da się wytłumaczyć tylko nie-normalnymi warunkami walutowymi w naszym kraju. Bank ten bowiem aż do chwili obecnej był centralą i głównym zbiornikiem krótkoterminowego kredytu rolniczego, który rozpywał się zeń bądź wprost, bądź przy pomocy instytucji pośredniczących po wszystkich zakątkach Rzeczypospolitej. Natomiast do uruchomienia kredytu długoterminowego P. B. R. zabrał się dopiero w ostatnich miesiącach tak, że sprawa jego wykracza poza ramy niniejszego artykułu.

Zaznaczyć przytem należy, że mówiąc tutaj o czynnościach P. B. R., mamy na myśli wyłącznie jego czynności we własnym zakresie, a pomijamy zupełnie działalność w dziedzinie administrowanych funduszy rządowych, która stanowi zupełnie odrębną kategorię.

Działalność kredytowa P. B. R-go w roku 1924 opierała się głównie na bezzwrotnej dotacji z budżetu Ministerstwa Rolnictwa w wysokości 4 milionów złotych na pożyczki kłeskowe oraz kilkumiesięcznych lokat Skarbu Państwa i Banku na ogólną sumę 6 milj. zł. Pozwoliło to na udzielenie w ciągu roku kredytów na ogólną sumę blisko 17 milj. zł. Pożyczki były udzielane w formie weksli, na rachunku bieżącym ze złożeniem weksli kaucyjnych z zabezpieczeniem hipotecznem oraz wreszcie na skrypty dłużne, stosowane zwłaszcza przy udzielaniu kredytów indywidualnych, przyczem zazwyczaj były one wystawiane za solidarną odpowiedzialnością dłużników. Termin pożyczek wynosił zasadniczo 6 miesięcy, zazwyczaj jednak wydawano je na przeciąg 9 — 12 miesięcy. Oprocentowanie zależało od kategorii dłużników i na ogół wahało się w następujących granicach: dla spółdzielni: 15—18 %, dla osób pryw: 19—22 %, dla innych: 20—24 %. Pożyczki wydawane na skutek kłesek gospodarczych było oprocentowane do 12 od sta.

Poszczególne kategorie dłużników, korzystających z kredytu P. B. R.-go w roku 1924, uwiódźnia nam następująca tablica, w której umieściliśmy dla porównania analogiczne dane za 2 poprzednie lata. (sumy obrotowe).

Tablica I.

	1922			1923			1924	
	w mkp.	w złotych*)	%	w mkp.	w złotych*)	%	w złotych	%
Spółdzielnie kredytowe	730 000 000	513 361	13,9	8 717 270 000	58 245	3,6	8 017 600,—	47,5
Spółdzielnie roln.-handl. i wytwórcze	1 100 000 000	773 558	20,9	104 784 346 804	700 130	43,0	841 752,—	5,0
Spoleczne instytucje kulturalno-roln.	148 500 000	104 430	2,8	2 113 870 000	14 124	0,9	250 300,—	1,5
Instytucje parcelacyjne	—	—	—	3 200 000 000	21 381	1,3	60 000,—	0,5
Przedsięb. roln.-handlowe i wytwórcze	1 706 700 000	1 200 210	32,5	111 637 141 150	745 918	45,8	1 351 660,—	8,0
Mniejsza własność ziemska (do 200 mg)	558 835 000	392 992	10,6	9 387 924 000	62 726	3,9	3 937 111,83	23,0
Większa własność ziemska (od 200 mg)	1 014 700 000	713 572	19,3	3 651 050 000	24 305	1,5	759 326,25	4,5
Związki komunalne i ich instytucje	—	—	—	—	—	—	1 748 800,—	10,0
Razem	5 258 735 000	3 698 123	100,0	243 491 610 754	1 626 919	100,0	16 966 550,08	100,0

Zanim przystąpimy do zwięzłej analizy powyższych cyfr, musimy zauważyć odnośnie danych dla roku 1923, że znaczna część kredytów markowych tego roku była zwaloryzowana, tak, iż wartość ich, wyrażona w złotych, winna być na ogół wyższa, niż to obliczyliśmy według przeciętnego rocznego kursu złotego, stosując go jednakowo do pożyczek niezwaloryzowanych i zwaloryzowanych. Nie wiedząc jednak, w jaki sposób te ostatnie były przerachowane i rozporządzając tylko ogólnymi danymi, nie mogliśmy dokładniej obliczyć wartości w złocie pożyczek z roku 1923.

Mimo tego jednak przeliczone na złote kredyty w roku 1922 i 1923, w porównaniu z rokiem 1924, są wystarczające dla scharakteryzowania gwałtownej zmiany na lepsze, jaka nastąpiła w stosunkach kredytowych z chwilą przejścia od inflacji pieniężnej do pełnowartościowej waluty. Bez porównania jednak ciekawsze i oparte na zupełnie pewnych obliczeniach są stosunki procentowe poszczególnych celów, na jakie płynęły kredyty P. B. R-go. Dla ilustracji tegoż zjawiska przytoczymy następujące zestawienie:

Tablica II.

	1922			1923			1924	
	w mkp.	w złotych	%	w mkp.	w złotych	%	w złotych	%
Produkcja rolna	1 573 535 000	1 106 564	30,5	13 038 974 000	87 121	5,4	4 696 438,08	27,5
Parcelacja	—	—	—	3 200 000 000	21 381	1,3	60 000,—	0,5
Pieniężnictwo	730 000 000	513 361	13,9	8 717 270 000	58 245	3,6	8 017 600,—	47,5
Przemysł i handel	2 806 700 000	1 973 768	53,4	216 421 489 755	1 446 048	88,8	2 193 412,—	13,0
Kultura i oświata	148 500 000	104 430	2,8	2 113 870 000	14 124	0,9	250 300,—	1,5
Samorząd	—	—	—	—	—	—	1 748 800,—	10,0
Razem	5 258 735 000	3 698 123	100,0	243 491 610 754	1 626 919	100,0	16 966 550,08	100,0

Powyższe cyfry są niezmiernie charakterystyczne. Jak widzimy P. B. R. w miarę postępu inflacji dążył do lokaty swego kapitału obrotowego w tego rodzaju pożyczkach, które zapewniają możliwie szybki zwrot, przedstawiają najpewniejsze zabezpieczenie oraz przynoszą jak największy dochód w postaci wysokiego oprocentowania. Są to oczywiście kredyty na obrót handlowo-wytwórczy, które najlepiej mogą się opłacać przy szybko postępującej deprecjacji pieniądza. Stąd też P. B. R. w roku 1922 udzielił organizacjom rolniczo-handlowym i rolniczo-przetwórczym przeszło połowę wszystkich swych kredytów, bo 53,4 % ogółu, a w roku 1923, w którym inflacja doszła do swego apogeum 88,8%. Natomiast ta sama kategoria dłużników w roku unormowania stosunków walutowych spada do 13 % ogółu pożyczek. Natomiast producenci rolni, potrzebujący pożyczek na dłuższe terminy, otrzymali bezpośrednio z banku 30,5 % kredytu w roku 1922 a w roku 1923 cyfra ta spada do 5,4 %, by w roku 1924 podskoczyć do 27,5 %. To samo zjawisko obserwujemy u spółdzielni kredytowych, które zaciągały kredyty w P. B. R. ce-

lem podziału ich między rolników-producentów. Udział ich w roku 1922 wyniósł 13,9 %, w roku 1923—3,6 %, a w roku 1924—47,5 %. Dwie pozostałe grupy dłużników (inst. parcelacyjne i kulturalno-oświatowe) nie przedstawiają większego znaczenia. Z powyższego przedstawienia rzeczy widocznym jest, że P. B. R. w latach 1922-23 w swej polityce kredytowej kierował się raczej względami na zabezpieczenie kapitału obrotowego przed deprecjacją, niż względami na korzyści, które miały przynieść jego kredyty dla rolnictwa. Wolał on swój cały wysiłek finansowy skierować na wspomaganie krótkoterminowych operacyj instytucyj rolniczo-handlowych i przetwórczych, niż na zaopatrywanie producentów rolnych w kredyty na dłuższe terminy. Z zasadniczego punktu widzenia tego rodzaju politykę instytucji państwowej, stworzonej celem podnoszenia najważniejszej gałęzi produkcji krajowej i celem operacji, której winien być interes rolnictwa a nie zagarnięcie największych zysków, należy uważać za zupełnie mijającą się z właściwym zadaniem. Jednostronne kredytowanie handlu i przemysłu rolniczego kosztem innych dziedzin gospo-

*) Według przeciętnego rocznego kursu.

darstwa rolnego jest zjawiskiem nienormalnym i sprzecznym z interesami rolnictwa. Z drugiej jednak strony nie można dziwić się P. B. R.-mu, który, prowadząc tego rodzaju politykę kredytową, dążył do uchronienia przed dewaluacją swego kapitału obrotowego, stosując się do powszechnych konieczności inflacyjnych.

Z nastaniem jednak normalnych warunków walutowych w r. 1924 działalność kredytowa P. B. R.-go odrazu zmieniła swoje oblicze i wpłynęła w normalne łożysko. W roku tym, jak widać z tablicy I., prawie połowa pożyczek przypadła na spółdzielnie kredytowe, które rozdzielały je dalej pomiędzy rolników, ożywiając w ten sposób swe czynności, zamarłe w czasie inflacji oraz zarabiając na prowizji, 27,5 % przypada na kredyty, udzielane, bezpośrednio większym i mniejszym rolnikom. Zaznaczyć tu należy, że udzielanie pożyczek indywidualnych przez instytucję centralną jest zjawiskiem wysoce nienormalnym, a przede wszystkim rzeczą niezmiernie kłopotliwą dla samego wierzyciela. Da się to wytłómaczyć słabym rozgałęzieniem instytucji w rodzaju spółdzielni lub komunalnych kas oszczędności, przy pomocy których P. B. R. mógłby rozprowadzić swe kredyty po wszystkich zakątkach kraju. Celem usunięcia tej niedogodności Bank przystępuje obecnie do zakładania gminnych kas oszczędnościowo-pożyczkowych, które w pierwszym rzędzie mają być jego organami rozdzielczymi. Tego rodzaju rozwiązanie kwestji nie wydaje się nam szczęśliwe, bo kasy gminne, jak to nas uczy doświadczenie z czasów rosyjskich, okazały się instytucjami wysoce niedoskonałymi i sądzimy, że lepiejby było, gdyb P. B. R. raczej popierał powstawanie spółdzielni kredytowych, które dotychczas z powodzeniem spełniają rolę jego organów rozdzielczych. Obok tego Bank może posiłkować się dla tych samych celów na szerszą skalę organizacjami samorządowymi i kasami oszczędności, za pośrednictwem których udzielił rolnikom w 1924 r. 10 % ogółu kredytów.

Tak przedstawia się w ogólnych zarysach działalność P. B. R.-go w zakresie kredytu krótkoterminowego. Co się tyczy kredytu długoterminowego, to w tej dziedzinie Bank poczynił tylko przygotowania do jego uruchomienia. Powołał mianowicie do życia Wydział Kred. Długoterm. i opracował przepisy o udzielaniu pożyczek w listach zastawnych. Praktyczna działalność w tym kierunku rozpoczyna się dopiero r. b. i rozwój jej na szerszą skalę należy do przyszłości. Żeby jednak działalność ta, będąca podstawowym zadaniem B. P. R.-go mogła liczyć na powodzenie, Bank ten musi znaleźć powszechne zaufanie w kraju i zagranicą. A dla zdobycia go potrzeba nie tylko umiejętnego kierownictwa finansowego, lecz przede wszystkim prowadzenia przez Bank rozsądnej i bezpartyjnej polityki na dłuższą metę, liczącej się tylko z obiektywnymi interesami rolnictwa. Długoterminowy bowiem kredyt, związany z emisją listów zastawnych, może się wtedy tylko rozwinąć, jeśli instytucja udzielająca go potrafi zyskać zaufanie u wierzycieli, nabywających emitowane przez nią papiery wartościowe. Jeżeli P. B. R. będzie trzymał się powyższej zasady, należy oczekiwać, że jego operacje w dziedzinie długoterminowego kredytu rozwiną się na szerszą skalę i spotkają się z ogólnym uznaniem.

Niezwykłe metody.

Na Pierwszej Wystawie Pomorskiej w Grudziądzu ukazała się w dziale Pomorskich Organizacji rolniczych tablica, wykonana i podpisana przez Związek Spółdzielni Rolniczych w Krakowie, Oddział Pomorski. Głównym jej celem jest zobrazowanie przez odpowiedni rysunek zaniku żywołu rolniczego w rodzimym ruchu spółdzielczym, zorganizowanym od 50-ciu lat w Patronacie, w czym Pomorze ze względu na swój charakter rolniczy jest bardzo zainteresowane.

Sam rysunek jest skonstruowany na podstawie cyfr, ogłoszonych w rocznych sprawozdaniach Patronatu, co w intencji autora ma rzucać niekorzystne światło na rozwój powyższego Związku. I rzeczywiście, patrząc na powyższą tablicę nietylko laik, ale nawet wtajemniczony spółdzielca mógłby przyjść do przekonania, że wpływ rolnictwa w ogólnym rozwoju Związku Spółdzielni Zarobkowych i Gospodarczych traci swoje pierwotne znaczenie. Cyfry, umieszczone na tablicy, stwierdzają, że w roku 1913 było jeszcze członków-rolników 65% ogólnej liczby członków, w roku 1921 już tylko 45%, w roku 1922: 44%, a w r. 1923: 37%. Nie chcąc chwilowo szerzej się rozwodzić nad kwestją rzekomego upośledzenia rolnictwa w rozwoju Patronatu, pragniemy przede wszystkim na tem miejscu stwierdzić niewłaściwość powyższego cyfrowego zestawienia.

Za punkt wyjścia służy cyfra 65% członków-rolników w roku 1913, co prawda nie wykazana w sprawozdaniu za ów rok, jednak łatwo ją można sobie obliczyć z końcowego zestawienia ogólnego, umieszczonego na stronie 17. Biorąc bowiem pod uwagę spółki pożyczkowe, spółki ziemskie, rolników i spółki różne, otrzymamy w sumie 96,079 członków-rolników na ogólną liczbę członków w sumie 146 312, a więc owe 65%. Wedle sprawozdania za rok 1921, uwzględniając te same rubryki poza spółkami ziemskimi, które wchodzi w rubrykę spółdzielni różnych, otrzymujemy 61%, za rok 1922: 62%, a za rok 1923: ponownie 61% członków rolników. Skąd się jednak biorą cyfry 45%, 44% i 37%, wykazane w tablicy Związku Spółdzielni Rolniczych w Krakowie? Odnajdujemy je w odpowiednich sprawozdaniach Patronatu pod zestawieniem ogólnem, w skład którego wchodzi: 1. spółdzielnie kredytowe, 2. spółdzielnie rolniczo-handlowe, 3. spółdzielnie spożywców, 4. spółdzielnie różne. Nie mamy żadnej wątpliwości, co do prawdziwości powyższych cyfr, musimy jednak stwierdzić z całym naciskiem, że zestawienie powyższych cyfr w diagramie nie odpowiada faktycznemu stanowi rzeczy, a co gorsze autorstwo powyższego wykresu stawia w świetle bardzo wątpliwem. Chcąc na podstawie statystycznych materiałów porównać odnośne dane, byłoby jedynie celowym, przeciwstawić sobie wielkości równe, a więc ilości rolników z pierwszych czterech rubryk po przez cały badany czasokres, albo też odrzucić rok 1913 i przyjmując jako podstawę ogólną rok 1921, w którym to uwzględnia się już ilość spółdzielni spożywców i na tej podstawie zrobić wykres dla dalszych lat. Porównywać jednak liczbę z roku 1913 z liczbami ogólnymi z lat następnych w ten sposób, jak to zrobił Związek Spółdzielni Rolniczych w Krakowie

wie, Oddział Pomorski, nazwać musimy conajmniej poważnym niedociągnięciem.

Zachodzi teraz pytanie dlaczego Związek Spółdzielni Rolniczych w Krakowie, Oddział Pomorski zestawiał i porównał ze sobą dwie wielkości zupełnie nie współmierne, dlaczego posługując się metodą statystyczną nadal swej robocie pozory naukowości?

Odpowiedź na te pytania pozostawiamy samemu czytelnikowi, ze swej strony pragniemy tylko stwierdzić, że metoda, jaką użył w powyższej sprawie Związek Spółdzielni Rolniczych w Krakowie, jest bez względu na motywy niesmaczna i nieprzyzwoita. Dotychczas żaden z istniejących Związków nie stosował jej mimo istniejących różnic w poglądach. Jesteśmy przekonani, że działo się to bez wiedzy i aprobaty władzy centralnej w Krakowie, z którą zgodnie na terenie Rady Spółdzielczej pracujemy nad podniesieniem poziomu spółdzielczości w Polsce. Spodziewamy się, że Kraków poleci swemu oddziałowi pomorskiemu, rozważniejsze postępowanie się statystyką związkową, która zdaje się jest wystarczająco jasna i dokładna.

Dr. Aleksander Całkosiński.

W sprawie przyjmowania na podatki talonów asygnacji.

Ministerstwo Skarbu przypomina, że okólnik z dn. 25. X. 1923 r. L. GUK 4854/WAK. w sprawie przyjmowania przez Kasy Skarbowe na poczet podatków i należności państwowych talonów asygnacji nie został dotąd odwołany i powinien być bezwzględnie stosowany we wszystkich wypadkach zgłoszenia talonów na zapłacenie jakiegokolwiek należności państwowej, tak ze względu na dobro interesów Skarbu Państwa, w celu zmniejszenia obrotu gotówkowego, jako też w celu ułatwienia stronom uiszczenia świadczeń na rzecz państwa. Powyższe przypomnienie zechcą Izby Skarbowe podać do wiadomości Kas Skarbowych z poleceniem podania treści okólnika do wiadomości szerszego ogółu za pomocą ogłoszeń w lokalach kasowych lub w inny łatwy, a niekosztowny sposób.

Za Ministra Skarbu (—) R. Cz a u d e r n a
Dyrektor Dep. Kasow.

SPRAWY BIEŻĄCE.

3 Do uczestników Związku Spółdzielni Polskich w Warszawie.

Coraz bardziej zwiększający się ruch wekslowy powoduje ożywienie stosunków inkasowo-przekazowych między instytucjami kredytowymi. Bank Związku Spółek Zarobkowych, chcąc nawiązać ściślejsze stosunki ze spółdzielniemi, przesyła do nich na inkaso weksle i dokumenty. W interesie Spółdzielni jest jaknajskrupulatniejsze wykonywanie wszelkich poleceń inkasowych w szczególności natychmiastowe odsyłanie zainkasowanej gotówki do Banku.

Niestety, mimo to i mimo ogłoszonej już treści n/okólnika (patrz: „Poradnik Spółdzielni Nr. 3 z r.

b., str. 57) niektóre spółdzielnie nie wywiązują się należycie z danych im poleceń inkasowych. Zwracamy przeto niniejszym ponownie uwagę na bezwzględną konieczność natychmiastowego odsyłania zainkasowanych pieniędzy do Banku. Niewłaściwe załatwianie czynności inkasowych zmusi Bank do zerwania stosunków inkasowych ze spółdzielniemi.

Warszawa, w lipcu 1925 r.

Zarząd
Związku Spółdzielni Polskich.

WIADOMOŚCI.

Wyższy Naukowy Kurs Spółdzielczy przy Wydziale Rolniczym Uniwersytetu Jagiellońskiego. W celu naukowego, systematycznego kształcenia pracowników znaczniejszych stowarzyszeń, związków i instytucji spółdzielczych, oraz w celu popierania naukowego studjum spółdzielczego utworzono w roku 1924 na podstawie odrębnego Statutu Stały Roczny Wyższy Naukowy Kurs Spółdzielczy w obrębie Wydziału Rolniczego Uniwersytetu Jagiellońskiego przy współudziale profesorów Uniw. Jagiell. i Akad. Handl. w Krakowie, oraz wybitnych specjalistów pod dyrekcją profesora Uniwersytetu Jagiellońskiego Dra Stefana Surzyckiego.

Uniwersytet Jagielloński dostarcza Kursowi odpowiednich sal na wykłady, odbywane wraz ze studentami Wydziału Rolniczego.

Kurs rozpoczyna się dnia 1 października 1925 r. i trwać będzie do końca czerwca następnego roku w trzech trymestrach.

Trimestr I. i II. obejmuje następujące wykłady:

Ekonomia polityczna	6 godz.	Prof. Uniw.	Dr. Krzyżanowski.
Polityka agrarna	2 "	" "	Dr. Krzyżanowski
Organizacja pracy społecznej	2 "	" "	Dr. Surzycki
Ustawodawstwo w zastosowaniu do spółdzielczości	3 "	" "	Dr. Wróblewski
Biologiczne podstawy spółdzielczości	1 "	" "	Dr. Rouppert
Rachunkowość kup. i spółdzielcza	6 "	" Akad. Handl.	Dr. Żabiński
Geografia gospodarcza	3 "	" "	Dr. Weigt
Nauka o handlu rolniczym	3 "	" "	Dr. Wroniewicz
Praktyka spółdzielcza	4 "	Dyrektor Zw. rew.	Dr. Wiszniewski

Trimestr III.

Organizacja pracy społecznej	2 godz.	Prof. Uniw.	Dr. Surzycki
Polityka agrarna	3 "	" "	Dr. Krzyżanowski
Nauka o bankowości	3 "	" "	Dr. Lulek
Rachunkowość kupiec. i spółdzielcza	3 "	" Akad. Handl.	Dr. Żabiński
Nauka kalkulacji i rachunków kupieckich	6 "	" "	" "
Technika handlowa	6 "	" "	Dr. Sarna
Towaroznawstwo	3 "	" "	Dr. Bolland
Skarbowość w zastosowaniu do spółdz.	4 "	st. radca skarb.	Mayer.

Sluchacze Kursu dzielą się na zwyczajnych i nadzwyczajnych.

Do zapisu w charakterze sluchaczy zwyczajnych jest wymaganiem: Posiadanie świadectwa dojrzałości szkoły średniej ogólnokształcącej lub zawodowej. Sluchacze zwyczajni Kursu mogą być równocześnie sluchaczami innych Wydziałów i szkół akademickich w Krakowie, za wyłączeniem Wydziału Rolniczego U. J.

Sluchaczami nadzwyczajnymi mogą być ci, co ukończyli conajmniej 6 klas gimnazjalnych lub licealnych, albo posiadają maturę seminarjalną.

Sluchacze nie zapisani równocześnie do którejkolwiek ze szkół akademickich, wpłacają wpisowe i czesne za wykłady i ćwiczenia.

Sluchacze, zapisani do którejkolwiek ze szkół akademickich, wpłacają tylko czesne za wykłady i ćwiczenia.

Z przedmiotów wyłożonych na kursie obowiązani są sluchacze zwyczajni składać egzamina bezpośrednio po zakończeniu przez profesora jego wykładu.

Świadectwa z ukończenia Kursu są wydawane jedynie tym sluchaczom zwyczajnym, którzy mają zaliczony cały rok studjów i zdali przepisane egzamina.

Na kurs może być przyjętych najwyżej 80 kandydatów. Podania z wiarygodnymi odpisami świadectw i życiorysami należy przesyłać do dnia 15 września b. r. do Dyrekcji Kursu (Aleja Mickiewicza 7). — Wpisy osobiste nastąpią w czasie od 20 do 30 września.

Przy zapisie wnoszą sluchacze opłaty za cały rok: Wpisowe 15 złotych. — Czesne 75 złotych.

Na życzenie mogą być powyższe opłaty rozdzielone na 3 części, płatne za pierwszy trymestr przy wpisie, za II i III trymestr w pierwszych dziesięciu dniach każdego trymestru.

Dyrekcja Wyższego Naukowego Kursu Spółdzielczego przy Wydziale Rolniczym Uniw. Jagiell.

Rolnik w Żerkowie otworzył filję w Robakowie od 1 lipca r. b. i przy tej samej sposobności pozyskał więcej członków z okolicy Robakowa.

KSIAŻKI NADESŁANE.

Wydział statystyczny Magistratu miasta Łodzi. Rocznik Statystyczny miasta Łodzi — 1923. Redagował Edward Rosset, naczelnik Wydziału Statystycznego mag. miasta Łodzi. Łódź 1925. Stron 270.

Wydział Statystyczny magistratu miasta Łodzi jest instytucją bardzo młodą, istniejącą dopiero od lat ośmiu. Mimo to pod względem skali swych zainteresowań oraz rezultatów pracy wznosi się na poziom podobnych instytucji o dłuższej tradycji. W Roczniku zgrupowane są w 18 rozdziałach wyniki pracy Wydziału Statystycznego. W stosunku do Rocznika zeszłorocznego, obecnie zostało pogłębione znaczenie badania z dziedziny demografii i w szerszym zakresie uwzględniono zagadnienia moralności społecznej szkolnictwa oraz zdrowotności. Rocznik liczy 160 tablic. W zestawieniach obok liczb absolutnych figurują liczby względy.

Dr. Feliks Młynarski. Wiceprezes Banku Polskiego. Powrót Anglii do waluty złotej. (Odbitka z tygodnika „Przemysł i Handel“, zes. 21, 22, 23, 24 z r. 1925.) Nakładem Spółki Wydawniczej „Przemysł i Handel“, Warszawa, Elekto-ralna 2, 1925. Str. 64.

Dla wyczerpania charakterystyki systemu waluty złotej, w Anglii wprowadzono system, który stanowi treść broszury powyższej, omówionej szczegółowo w „Poradniku“ na innym miejscu; autor traktuje szerzej kwestję przejścia przez Bank Angielski emisji tak zwanej „currency notes“, jako też kwestje, odnoszące się do teorii emisji. Do dnia 28 kwietnia r. b. obieg currency notes, wahający się jeszcze w granicach od 290—280 milionów funtów, był zabezpieczony złotem w sumie 27 milionów. W tym dniu jednak Churchill zarządził przelanie złota do Banku Angielskiego wzamian za banknoty, aby skoncentrować zapas kruszcza w Banku Angielskim i doprowadzić go do 153 milionów funtów, czyli do sumy uznanej przez komitet specjalny, jako niezbędnej dla przejścia przez Bank Angielski obiegu currency notes i konwersji tego obiegu na normalne banknoty. Przypuszczając dla Anglii najlepszy nawet rozwój, zdaniem autora nie można oczekiwać, że uda się w dwóch latach ściągnąć z obiegu wszystkie currency notes. Wobec tego, koniecznością będzie po upływie dwóch lat lub wcześniej, zależnie od rozwoju wypadków, zmienić statut Banku Angielskiego i podnieść cyfrę emisji niepokrytej, dozwolonej przez prawo. Tym sposobem zniknie dotychczasowa sztywność statutu Banku Angielskiego, będąca klasycznym wzorem dla pełnej waluty złotej. Trudności, jakie ma Anglja z przejściem i likwidacją currency notes, rzucają nieco światła na teorię emisji. W myśl teorii obiegowej emisja banknotów winna być w całości pokryta złotem i druk pieniądza niepokrytego

kruszcem zabroniony. Przeciwnictwem tych poglądów jest tak zwana teoria bankowa, odróżniająca pokrycie złotem od pokrycia weksłami i analogicznymi walorami. Pierwsza teoria jest sztywna, druga elastyczna. W perspektywie historycznej sprzeczność między zasadami teorii obiegowej i bankowej jednak nie istnieje. Teoria bowiem obiegowa zrodziła się z przesłanek teorii bankowej, a teoria bankowa w zastosowaniu praktycznym łączy się z przesłankami teorii obiegowej. Pierwsza nie wyklucza absolutnie emisji niepokrytej i skalę takiej emisji oblicza na podstawie wymagań życia gospodarczego. Druga zaś nie wyklucza ostrożności i wcale nie nakazuje nadużywać emisji elastyczności pod pretekstem interesu życia gospodarczego.

„Praca Naukowa“, organ Zrzeszenia Słuchaczy Rzecz. Wydziału Nauk Politycznych i Społecznych Wolnej Wszechnicy Polskiej w Warszawie, poświęcony propagandzie pracy naukowej. Nr. 7—8. Warszawa, Rok IV. 1925. Nakładem Międzywydziałowego Komitetu Akad. i Zrzeszenia Wydziału Nauk Pol. i Społ. Wolnej Wszechnicy Polskiej. Red. Bolesław Zandberg. Stron. 134.

Idąc drogą propagandy do wywołania inicjatywy i stworzenia wysiłków w kierunku zainteresowania pracami naukowymi młodzieży akademickiej, Redakcja „Pracy Naukowej“ zaznacza, że o tyle spełniać będzie mogła swe zadanie, o ile wytworzy czynnik ściślejszej wspólnej pracy między tymi, którzy ją przyjmują i czytają, a tymi, którzy bezpośrednio przyczyniają się do jej wydania. Dążeniem Redakcji jest tworzenie społecznie żywego zwartego grona, świadomie walczącego z obojętnością naukową.

Na treść zeszytu 7—8 składają się następujące prace: Od Redakcji, Prof. St. A. Kempner — J. Postupolski, O podatku inflacyjnym — S. Tołwiński, Rozwój ustawodawstwa ochrony pracy we Francji — J. Filipowska-Szemplińska, Przestępczość więzienia (wpływ więzień na psychikę przestępców) — Bol. Zandberg, Zagadnienie robotników rolnych w Polsce. — Jan Wybraniec, Zagadnienie stałego spadku stopy urodzeń jako jednego z czynników zmniejszenia się liczby urodzeń po wojnie. Bol. Zejc, Pojęcie miasta w polskim prawie administracyjnym. — L. Landau, Pierwszy Polski Zjazd Naukowej Organizacji Pracy. — Janina Mosdorf, Reforma organizacji studjów prawnych i ekonomicznych. — J. Rakowski, Dział bibliograficzny, Przegląd prac naukowych, Przegląd czasopism, Dział informacyjny.

ZMIANA OSÓB.

Bank Ludowy w Borku. W miejsce zmarłego p. Ludwika Hanowskiego wybrała Rada Nadzorcza p. Czesława Gregorowicza kupca z Borku na trzeciego członka Zarządu.

Sprostowanie.

W Poradniku Spółdzielni nr. 13 z dnia 1 lipca b. r. na str. 299 w wierszu 3 z dołu winno być zamiast 30 czerwca 1922 r. — 30 czerwca 1925 r.

Spółdzielnie, należące do jednego z poniżej podanych Związków, winny skierowywać swe korespondencje do odnośnego Związku pod adresem:

1
Związek Spółdzielni Zarobkowych i Gospodarczych, T. z. w Poznaniu, Pl. Wolności 18.
Tel 2056, 2183, 2184, 4321.
Konto czek.: Rk. P. K. O. nr. 200744.
Przesyłki adresować należy:
Patronat, Poznań,
Skrzynka Poczтовая 280.

2
Związek Stowarzyszeń Zarobkow. i Gospodarczych we Lwowie,
ulica Jagiellońska 1,
Telefon 15-68.
Rk. P. K. O. 148-802.
Oddział Związku w Krakowie.
Rynek główny 8, 2 schody, II p.

3
Związek Spółdzielni Polskich w Warszawie
ulica Jasna 8, m. 8, III p.
Telefon 109-02.
Konto czekowe: Rk. P. K. O 190.
Oddział Związku Spółdzielni Polskich w Wilnie
ul. Mickiewicza 1.

4
Związek Rewizyjny Spółdzielni Kółek Rolniczych w Krakowie
Oddział Kraków, Wiślna 8.
Telefon 33-87.
Oddział (Prezydium) Lwów
Mickiewicza 26. Tel. 32-41.

OGŁOSZENIA.

REJESTR SPÓŁDZIELNI.

1 W rejestrze naszym spółdzielni pod nr. 27 firmy Rolnik w Działdowie, Spółdzielnia rolniczo-handlowa, Spółdzielnia zap. z org. odpow. wpisano następującą zmianę:

Udział wynosi 200 zł z wpłatą ratami po 20 zł. rocznie. Jednemu członkowi nie wolno posiadać więcej udziału jak 50. Wstępne wynosi 5 zł.

Członek jest zobowiązany do, zadeklarowania dalszego lub dalszych udziałów, o ile zarząd i Rada Nadzorcza uchwała, że zwrotów towarowych wzgl. premji nie wypłaca się gotówką, lecz przeznaczają się na wpłatę na dalsze udziały.

Członkowie odpowiadają za zobowiązanie Spółdzielni zadeklarowanymi udziałami a oprócz tego ponoszą za zobowiązanie spółdzielni odpowiedzialność dodatkową ograniczoną do wysokości 1.000 zł. za zadeklarowany udział.

Pismo przeznaczone do ogłoszeń: Orędownik Działdowski i Poradnik Spółdzielni.

Firm. 435.
Spółdz. III. 247.

2 Spis firmy Spółdzielni.
Do rejestru wpisano dnia 10. kwietnia 1925 r.:
Siedziba Spółdzielni: Lwów.
Brzmienie Firmy: Spółdzielnia Narodowej Organizacji Kobiet „Świt“ we Lwowie z ograniczoną odpowiedzialnością.
Przedmiot przedsiębiorstwa: prowadzenie sklepów, magazynów, warsztatów pracy i wszelkich innych zakładów handlowych i przemysłowych oraz wzmocnienie poczucia solidarności i krzewienie idei spółdzielczej przez prowadzenie kursów, urządzanie odczytów i pogadanek społecznych.
Czas trwania nieograniczony.

Udział członka wynosi 10 zł płatny w połowie przy przystąpieniu, reszta zaś do końca roku administracyjnego.

Każdy członek może mieć więcej udziałów. Członkowie odpowiadają zadeklarowanymi udziałami a nadto dalszą kwotą równającą się podwójnej wysokości zadeklarowanych udziałów.

Zarząd Spółdzielni składa się z 2 członków i 2 zastępców.

Członkami Zarządu wybrano: 1) Marję Opieńską we Lwowie, Senatorska 5. 2) Alderę Kaczorowską we Lwowie, ul. Płoczyńska 7. Zastępcami: 1) Emilję Rukawinową we Lwowie, ul. Kadecka 10 i 2) Zofję Knopińską we Lwowie, ul. Jaltonoskich 30.

Podpis Firmy następuje w ten sposób, że pod brzmieniem firmy umieszczają swe podpisy dwaj członkowie zarządu.

Spółdzielnia ma Radę Nadzorczą, złożoną z 3 członków i 3 zastępców.

Ogłoszenia Spółdzielni umieszczone będą w „Poradniku Spółdzielni“ w Poznaniu i w „Słowie Polskim“ we Lwowie. Przepisy o likwidacji zgodne z ustawą o spółdzielniach. We Lwowie dnia 26 marca 1925 r.

Sąd Okręgowy Cywilny jako Handlowy Oddz. IV.

Firm. 671/25
Spółdz. I. 106.

2 Wpisano do rejestru Spółdzielni: Firma i siedziba: Towarzystwo zaliczkowe Spółdzielnia zarejestrowana z ograniczoną odpowiedzialnością w Krzeszowicach.

1. Numer kolejny wpisu: 3.

2. Członkowie odpowiadają za zobowiązania Spółdzielni nie tylko udziałami, ale ponadto dalszą kwotą jeszcze, równającą się dziesięciokrotnej wysokości deklarowanych udziałów.

4. Udział członka wynosi 25 złotych.

5. b) Dalszem pismem przeznaczonym do ogłoszeń Spółdzielni jest Poradnik Spółdzielni w Poznaniu Plac Wolności 18.

Dzień wpisu: 30 marca 1925.

K r a k ó w, dnia 26 marca 1925.

Sąd Okręgowy jako handl. Oddz. II.

WALNE ZGROMADZENIA.

1 Walne Zgromadzenie
podpisanej Spółdzielni odbędzie się w niedzielę, dnia 19 lipca 1925 r. o godz. 1/2 12 w południe w Domu Katolickim.

Porządek obrad:

1. Sprawozdanie z rewizji związkowej.
2. Przyjęcie bilansu i udzielenie pokwitowania Zarządowi i Radzie Nadzorczej oraz podział zysków.
3. Przedłożenie bilansu otwarcia w złotych p. 1. 1. 1925 r. oraz przyjęcie tegoż.
4. Podwyższenie udziałów i wstępnego (§§ 11 i 12 ustaw).
5. Oznaczenie kwoty zobowiązań, jakie Spółdzielnia może zaciągnąć.
6. Wybór 3 członków w miejsce ustępujących do Rady Nadzorczej.
7. Wolne wnioski.

Bank Ludowy

Spółdzielnia z. z. nieogr. odpow. w Ostrorogu.
Rada Nadzorcza: X. dr. Sypniewski, prezes.

2 Zapraszamy P. T. Członków Towarzystwa Zaliczkowego w Jaśle na

Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie

dnia 31 lipca o godz. 3-ciej po południu w lokalu Kasy odbyć się mające.

Porządek dzienny:

1. Zagajenie i wybór przewodniczącego Walnego Zgromadzenia.
2. Zatwierdzenie Regulaminu dla Rady Nadzorczej.
3. Sprawozdanie Zarządu i Rady Nadzorczej o rekodzielniczego.
4. Zmiana statutu zmierzająca do rozszerzenia operacji bankowych Spółdzielni na czynności wymagające zezwolenia.

Ja s ło, dnia 15 lipca 1925.

1 **Walne Zgromadzenie**

podpisanej spółdzielni odbędzie się **we wtorek, dnia 28 lipca b. r. o godz. 4 po południu na sali p. Jagalskiego.**

Porządek obrad:

1. Zagajenie i ukonstytuowanie biura.
2. Przedłożenie sprawozdania rewizora Związkowego i uchwały Zarządu i Rady Nadzorczej, oraz powzięcie odpowiedniej uchwały.
3. Sprawozdanie Zarządu i Rady Nadzorczej z czynności za rok 1924.
4. Zatwierdzenie bilansu, udzielenie pokwitowania Zarządowi i Radzie Nadzorczej.
5. Podział zysków.
6. Przedłożenie bilansu otwarcia w złotych per 1. 1. 1925 i przyjęcie tegoż.
7. Zmiana § 11, 12 i 24 statutu.
8. Uchwała w myśl art. 46 ustawy o spółdzielniach.
9. Wybór członków Rady Nadzorczej.
10. Wnioski bez uchwał.

Sprawozdanie, bilans, rachunek zysków i strat za rok 1924 wyłożone są od dziś w lokalu bankowym.

C z e r s k, dnia 24 czerwca 1925.

Bank Ludowy

Spółdz. z odp. nieogr. w Cz ersku.

Rada Nadzorcza:
K o n i t z e r, prezes.

1 **Walne Zgromadzenie**
Banku Wielkopolskiego,
Spółdz. z ogr. odp. w Poznaniu

odbędzie się **w czwartek, dnia 30 lipca 1925 r. o godzinie 12 w poł. w lokalach bankowych.**

Porządek obrad:

1. Sprawozdanie Zarządu, Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej z czynności za rok operacyjny 1924.
2. Odczytanie sprawozdania Patronatu z odbytej rewizji urzędowej.
3. Potwierdzenie bilansu i rachunku strat i zysków za r. 1924 oraz podział czystego zysku i udzielenie pokwitowania Zarządowi i Radzie Nadzorczej.
4. Przedłożenie i zatwierdzenie bilansu otwarcia w złotych per 1. 1. 1925 r. i przyjęcie tegoż.
5. Sprawa ewent. likwidacji banku i ewent. wybórlikwidatora.
6. Wybory do Rady Nadzorczej.
7. Wnioski bez uchwał i wolne glosy.

Drugie Walne Zgromadzenie

wyżej podanej Spółdzielni odbędzie się **w poniedziałek, dnia 17 sierpnia 1925 r. o godz. 12 w poł. w lokalach bankowych** z następującym porządkiem obrad:

Likwidacja banku.

P o z n a ń, dnia 6 lipca 1925 r.

Rada Nadzorcza: M a r c i n K o s t e n e c k i, prezes.

2 **Walne Zgromadzenie**

Kasy Zaliczkowej i Oszczędności w Żółkwi,
Spółki zarejstr. z nieogr. poręką

odbędzie się w **sobotę, dnia 18 lipca rb. w lokalu Kasy o godzinie 10 rano** z następującym porządkiem obrad:

1. Wybór przewodniczącego.
2. Odczytanie protokołu z ostatniego Walnego Zgromadzenia.
3. Sprawozdanie za r. 1924, bilans, tudzież podział zysków.
4. Bilans otwarcia w złotych per 1 stycznia 1925.
5. Wybór członków Rady Nadzorczej.
6. Ustanowienie dyet dla Rady Nadzorczej.
7. Oznaczenie granicy najwyższego obciążenia dla Spółdzielni, tudzież najwyższej sumy kredytu dla jednego członka Spółdzielni.
8. Wnioski bez uchwał.

W razie braku kompletu następne Walne Zgromadzenie odbędzie się bez względu na komplet o godz 11 przed poł. w tym samym lokalu.

Żółkiew, dnia 20 czerwca 1925.

Kasa Zaliczkowa i Oszczędności w Żółkwi,
Spółka zarejstr. z nieogr. poręką.

2 **49. Walne Zgromadzenie**

Stowarzyszenia pożyczkowego „Wzajemna Pomoc”
w Makowie, Spółdzielni zarejstr. z nieogran. odp.

odbędzie się **dnia 26 lipca 1925 o godz. 2. po poł. we własnym budynku** z następującym porządkiem dziennym.

1. Odczytanie protokołu z ost. Walnego Zgromadzenia.
2. Odczytanie protokołu lustracyjnego.
3. Sprawozdanie Dyrekcji.
4. Przedłożenie bilansu otwarcia w złotych.
5. Sprawozdanie Rady Nadzorczej.
6. Rozdział zysków.
7. Zmiana § 12. statutu.
8. Wybór uzupełniający Rady Nadzorczej.
9. Wnioski członków.

M a k ó w, dnia 1. lipca 1925.

Dyrekcja.

		BILANSE.		
--	--	-----------------	--	--

1 **Bank Ludowy w Katowicach**

Bilans z dnia 31. XII. 1924 r.

	Aktywa	Pasywa	
zł	1 722,30 Kasa	Udziały	9 604,85
	549,44 Akcje B. Zw.	Fundusz rezerw.	2 250,03
161 996,55	Weksle	Rezerwa specj.	105,68
3 850,99	Banki	Fundusz dyspozyc.	102,48
50 881,14	Rach. bież.	Depozyty	191 606,77
711,58	Koszta procesowe i adm. członka	Weksle redyskont.	11 000,—
99,92	Nieruchomości	Do dysp. W. Zgrom.	5 133,11
<u>219,811,92</u>			<u>219 811,92</u>

Bilans otwarcia z dnia 1. stycznia 1925 r.

	Aktywa.	Pasywa.	
zł	1 722,30 Kasa	Udziały	9 604,85
	825,— Akcje B. Zw.	Fundusz rezerwowowy	37 444,89
161 996,55	Weksle	Rezerwa specj.	105,68
3 850,99	Banki	Fundusz dyspoz.	102,48
50 881,14	Rach. bież.	Depozyty	191 606,77
711,58	Koszta proc. i adm. członka	Weksle redyskont.	11 000,—
66 099,92	Nieruchomość	Hipoteki	31 089,70
<u>286 087,48</u>		Do dysp. W. Zgrom.	5 133,11
			<u>286 087,48</u>

Na rok 1924 przeszło 1077 członków. W ciągu roku przybyło 331, ubyło 5. Na rok 1925 przeszło 1403 członków.

K a t o w i c e, dnia 30 czerwca 1925 r.

Bank Ludowy

Spółdz. z nieogr. odpow. w Katowicach.

1 Bank Ludowy w Dubinie.

Bilans z dnia 31 grudnia 1924 r.

zł	Aktywa	Pasywa	zł
0,01	Kasa	Udziały	0,85
4,91	P. K. O.	Fundusz rezerw.	8,00
0,09	Akcje	Rezerwa specj.	1,85
0,08	Efektą	Depozyta	460,31
490,01	Rachunek bież. dłużn.	Banki	14,51
		Rach. bież. wierz.	0,10
		Dywidenda	0,02
		Do dysp. W. Zgr.	9,50
<u>495,10</u>			<u>495,10</u>

Bilans otwarcia z dnia 1 stycznia 1925 r.

zł	Aktywa	Pasywa.	zł
0,01	Kasa	Udziały	0,85
4,91	P. K. O.	Fundusz rezerw.	1 040,33
690,—	Akcje	Rezerwa specj.	1,81
282,50	Efektą	Depozyta	460,31
490,01	Rachunek bieżący	Banki	14,51
60,—	Ruchomości	Rachunek bieżący	0,10
		Dywidenda	0,02
		Do dysp. W. Zgr.	9,50
<u>1 527,43</u>			<u>1 527,43</u>

Na rok 1925 przeszło 301, ponieważ nikt nie wystąpił ani wstąpił.

Dubin, w czerwcu 1925 r.

Bank Ludowy

Spółdz. z odp. nieogr. w Dubinie.

X. J. Winiewski. St. Wybieralski. W. Pawlicki.

1 Bank Ludowy w Lublińcu.

Bilans z dnia 31 grudnia 1924 r.

zł	Aktywa	Pasywa	zł
6 073,85	Kasa	Udziały	10 018,—
9,42	Akcje	Fundusz rezerw.	500,—
41 587,—	Weksle	Rezerwa specj.	100,—
12,60	Koszta procesowe	Depozyta	29 192,76
		Banki	4 999,99
		Różne	773,40
		Do dysp. W. Zgr.	2 098,72
<u>47 682,87</u>			<u>47 682,87</u>

Bilans otwarcia z dnia 1 stycznia 1925 r.

zł	Aktywa	Pasywa	zł
6 073,85	Kasa	Udziały	10 018,—
2 346,—	Akcje Banku Zw.	Fundusz rezerw.	500,—
45,—	Akcje B. Przem.	Rezerwa specj.	100,—
41 587,—	Weksle	Fundusz zasobowy	2 681,58
12,60	Koszta procesowe	Depozyta	29 192,76
300,—	Utensylja	Banki	4 999,99
		Różne	773,40
		Do dysp. W. Zgr.	2 098,72
<u>50 364,45</u>			<u>50 364,45</u>

Na rok 1924 przeszło 538 członków, w ciągu roku przybyło 97 członków, ubyło 10 członków. Na rok 1925 przechodzi 625 członków.

Lublinieć, dnia 26 czerwca 1925 r.

Bank Ludowy

Spółdz. z nieogr. odpow. w Lublińcu.

Dr. Willert. Ad. Rzeźniczek. Urbańczyk.

1 Bank Kupiecki w Kępnie.

Bilans z dnia 31 grudnia 1924

zł	Aktywa	Pasywa	zł
696,75	Kasa	Udziały	1 442,56
1 000,06	Akcje	Fundusz rezerw.	439,—
508,—	Banki	Rezerwa specjalna	2 518,75
46 249,91	Rach. bież. (dłużn.)	Fundusz emeryt.	210,—
		Depozyta	4 478,08
		Banki	12 227,42
		Rach. bież. (wierz.)	26 194,30
		Do dysp. W. Zgr.	944,61
<u>48 454,72</u>			<u>48 454,72</u>

Bilans otwarcia z dnia 1 stycznia 1925 r.

zł	Aktywa	Pasywa	zł
696,75	Kasa	Udziały	1 442,56
1 000,06	Akcje	Fundusz rezerw.	5 000,—
508,—	Banki	Rezerwa specjalna	15 967,75
46 249,91	Rach. bież. (dłużn.)	Fundusz emeryt.	210,—
2 000,—	Ruchomości	Depozyta	4 478,08
16 000,—	Nieruchomości	Banki	12 227,42
		Rach. bież. (wierz.)	26 194,30
		Do dysp. W. Zgr.	944,61
<u>66 454,72</u>			<u>66 454,72</u>

Na rok 1924 przeszło 359 członków, przybyło 5, ubyło 5 na rok 1925 przeszło 359 członków.

Kępno, dnia 25 czerwca 1925 r.

Bank Kupiecki

Spółdz. z odp. nieogr. w Kępnie.

A. Całkosiński. J. Skowrońska. J. Orutynowicz.

3 Bank Spółdzielczy w Zgierz.

Bilans na 31 grudnia 1924 roku.

zł	Aktywa.	Pasywa.	zł
2 150,18	Gotowizna w Kasie	Udziały członków	2 871,81
18 174,50	Weksle zdyskontow.	Wkłady na procent	7 326,66
2 167,33	Rachunki w Bank.	Rachunki czekowe	26,39
616,03	Papiery % i akcje	Pożyczki i Banki	112,92
—,30	Nieruchomość	Pożyczka hipotecz.	—,01
—,01	Ruchomość	Redyskonto weksli	12 713,50
		Sumy przechodnie	—,84
		Kapitał zapasowy	—,58
		Amortyzacja ruch.	—,02
		Amortyzacja nieruch.	—,03
		Podatek skarbowy	32,63
		Zysk za 1924 rok	22,96
<u>23 108,35</u>			<u>23 108,35</u>

Bilans na 1 stycznia 1925 r. (zwaloryzowany).

zł	Aktywa.	Pasywa.	zł
2 150,18	Gotowizna w Kasie	Udziały członków	8 556,41
5 650,—	Papiery %-we i akcje	Kapitał zapasowy	1 015,—
18 174,50	Weksle zdyskontow.	Fund. na bud. domu	111,—
2 167,33	Rachunki w Bankach	Fund. na nieprz. straty	68,—
26 000,—	Nieruchomości	Amortyzacja ruch.	237,—
2 000,—	Ruchomości	Amortyzacja nieruch.	140,—
		Wkłady na procent	22 507,51
		Rachunki czekowe	68,89
		Pożyczki i Banki	187,40
		Pożyczka hipoteczna	3 666,70
		Redyskonto weksli	12 713,50
		Sumy przechodnie	5 212,—
		Rach. waloryzacji	1 603,01
		Podatek skarbowy	32,63
		Zysk za 1924 rok	22,96
<u>56 142,01</u>			<u>56 142,01</u>

Rachunek Zysków i Strat za 1924 r.

zł	Straty.	Zyski.	zł
2 094,41	Prowizja i damno	Pozostałość zysku	
280,70	Proc. od lokacji i rach. czekowych	z 1923 r.	—,23
722,78	Różne wydatki i na nieruchomości	Odsetki od pożyczek (dyskonta)	1 427,38
4 524,93	Koszty handlowe	Prowizja i damno	4 374,98
22,96	Zysk za 1924 rok	Doch. z nieruchom.	1 843,19
<u>7 645,78</u>			<u>7 645,78</u>

Zysk w sumie zł 22,96 przeniesiono do zysków 1925 roku. Sprawozdanie niniejsze zatwierdzone zostało przez Walne Zgromadzenie członków w dniu 7 kwietnia 1925 roku.

Bank Spółdzielczy

z nieogr. odpow. w Zgierz.

1 Bank Kredytowy w Gnieźnie.

Bilans per 31 grudnia 1924.

Aktywa		Pasywa	
zł			zł
1 322,20	Kasa	Udziały	5 945,01
2 611,38	Akcje	Fundusz rezerwowy	1 744,82
4 987,54	Banki	Rezerwa specjalna	—,61
107 606,58	Wekle	Fundusz wtpl. pret.	28,18
1 437,08	Rachunek bieżący	Fundusz emerytalny	28,62
1 727,74	Rachunek różnych	Depozyta	50 406,92
31,38	Zaliczki procesowe	Obligo wekslowe	35 760,73
1,—	Urząd. lok. bank.	Rachunek bieżący	19 067,68
1,—	Nieruchomości	Do dysp. W. Zgrom.	6 743,33
<u>119 725,90</u>			<u>119 725,90</u>

Bilans otwarcia per 1 stycznia 1925.

Aktywa		Pasywa	
zł			zł
1 322,20	Kasa	Udziały	5 945,01
4 987,54	Banki	Fundusz rezerwowy	26 101,73
12 814,70	Akcje	Rezerwa specjalna	15 286,30
107 606,58	Wekle	Fundusz wtpl. pret.	8 685,32
11 217,—	Hipoteki	Fundusz emerytalny	15 147,20
1 437,08	Conto corrent dec.	Depozyta	50 406,92
1 727,74	Rachunki różnych	Obligo wekslowe	35 760,73
31,38	Zaliczki procesowe	Rachunek bieżący	19 067,68
2 000,—	Urząd. lok. bank.	Do dysp. W. Zgrom.	6 743,33
40 000,—	Nieruchomości		
<u>183 144,22</u>			<u>183 144,22</u>

Na rok 1924 przeszło 955 członków, w ciągu roku przybyło 186, ubyło 47; na rok 1922 przechodzi 1094 członków.

Bank Kredytowy

Spółdz. z nieogr. odpow. w Gnieźnie.

M. Nowak.

J. Michalczak.

1 Bank Kupiecki w Ostrowie.

Bilans z dnia 31 grudnia 1924 r.

Aktywa.		Pasywa.	
zł			zł
2 386,73	Kasa	Udziały	1 673,99
18 576,99	Efekta	Fundusze	669,18
162 410,06	Wekle	Wkłady	147 549,59
947,92	Banki	Redyskont weksli	120 510,—
96 097,50	Bież. konto członk.	Banki	5 756,12
1,—	Ruchomości	Bież. konto członk.	16 280,15
1,—	Nieruchomości	Do dysp. W. Zgrom.	1 782,26
22 800,—	Zapasy cegielni		
<u>303 221,29</u>			<u>303 221,29</u>
50 000,—	Dłużnicy z poręcz.	Wierzyc. z poręcz.	50 000,—
<u>353 221,29</u>			<u>353 221,29</u>

Bilans otwarcia z dnia 1 stycznia 1925 r.

Aktywa.		Pasywa	
zł			zł
2 386,73	Kasa	Udziały	10 496,29
18 576,99	Efekta	Fundusz rezerwowy	5 000,—
162 410,06	Wekle	Rezerwa specjalna	2 434,01
947,92	Banki	Fundusz dywidend.	900,—
96 097,50	Bież. konto członk.	Fundusz remuneracji	550,—
7 486,50	Ruchomości	Wkłady	227 625,54
52 000,—	Nieruchom. Ostrow	Banki	5 756,12
45 000,—	Nier. Fraaklinów	Bież. konto członk.	23 433,83
22 800,—	Zapasy cegielni		
<u>405 705,79</u>			<u>405 705,79</u>
50 000,—	Dłużnicy z poręcz.	Wierzyc. z poręcz.	50 000,—
<u>455 705,79</u>			<u>455 705,79</u>

Na rok 1924 przeszło członków 1 043. W roku 1924 przybyło 20, ubyło 30. Na rok 1925 przeszło 1 033 członków.

Ostrow dnia 23 czerwca 1925 r.

Bank Kupiecki

Spółdz. z odpow. nieogr. w Ostrowie.

J. L. Nowicki.

S. Prusinkiewicz.

J. Bogusławski.

2 Bank Zaliczkowy w Zborowie.

Bilans zamknięcia na 31. grudnia 1924.

Stan bierny		Stan czynny	
zł			zł
2 247,11	Udziały	Pożyczki na weksle	64 015,—
564,69	Fundusz rezerwowy	" na skrypta	0,01
13 610,36	Wkłady oszczędn.	Odsetki naprzód zapł.	1 065,44
58 324,—	Długi zaciągnięte	Nieruchomości	14 244,91
2 247,20	Odsetki naprz. pobr.	Ruchomości	357,30
126,70	Rach. Centr. Kasy	Zaliczki proc. i notar.	1 538,69
4 695,98	Rach. Banku Związku Spół. zarob.	Lokacje w efektach	2 155,95
9 278,10	Sumy zainkas. 1924 z pret. przedw.	R-ki różne i P. K. O.	695,71
500,—	Rach. Pols. Sp. kred.	Kasa	7 833,87
317,74	Zyski		
<u>91 906,88</u>			<u>91 906,88</u>

Bilans otwarcia na 1. stycznia 1925.

Stan bierny		Stan czynny	
zł			zł
2 247,11	Udziały	Pożyczki na weksle	65 108,80
24 173,85	Fund. rezerwowy	" na skrypta	6 968,25
13 610,36	Wkłady oszczędn.	Ods. naprzód zapł.	1 065,44
58 324,—	Długi zaciągnięte	Nieruchomości	20 000,—
2 247,20	Ods. naprzód pobr.	Ruchomości	504,—
126,70	Rach. Centr. Kasy we Lwowie	Zaliczki notar. i proc.	1 538,69
4 695,98	Rach. Banku Związku Spół. Zar.	Lokacje w efektach	2 528,18
500,—	Rach. Pols. Sp. kred.	R-ki różne i P. K. O.	695,71
317,74	Zyski	Kasa	7 833,87
<u>106 242,94</u>			<u>106 242,94</u>

Rachunek Strat i Zysków.

Zyski		Straty	
zł			zł
6 222,73	Z rachunku odsetek	Z rach. kosztów admin. i podatków	5 904,99
		Do rachunku bilansu:	
		Saldo na rok 1925 (zysk)	317,74
<u>6 222,73</u>			<u>6 222,73</u>

Zborów, dnia 31 grudnia 1924.

Bank Zaliczkowy w Zborowie

Spółdz. zarej. z ogr. odp.

Dyrekcja:

W. Januszkiewicz. A. Morgenstern. J. Buczkowski.

Komisja kontrolująca Rady Nadzorczej:

Lipiński St.

Linder Ch.

2 Kasa Zaliczkowa w Sokółowie.

Bilans za rok 1924.

Stan czynny		Stan bierny	
zł			zł
340,47	R-k pożycz. skrypt	R k udziałów	487,87
9 980,—	" " wekslow.	" funduszu rezerw	109,02
110,—	" lokacji	" wkładek i oszczęd.	14,08
—,01	" nieruchomości	" Banku	10 000,—
—,01	" ruchomości	Procentu nadebranego	199,60
82,50	Nadpl. udziałów	Nadwyżka	255,02
280,50	" oszczędności		
272,55	Gotówki		
<u>11 065,59</u>			<u>11 065,59</u>

Bilans otwarcia na rok 1925.

Stan czynny		Stan bierny	
zł			zł
1 352,04	Pożyczki skryptowe	Długi	10 000,—
9 980,—	" wekslowe	Czysty zysk z r. 1924	255,02
1 168,—	Lokacje	Nadebrane odsetki	199,60
24 000,—	Nieruchomości	Wkłady oszczędn.	17 078,56
300,—	Ruchomości	Udziały	4 875,74
82,50	Nadpl. udziały	Fundusz rezerwowy	5 027,12
280,95	" oszczędności		
272,55	Gotówka		
<u>37 436,04</u>			<u>37 436,04</u>

Rachunek zysków i strat za rok 1924. Dochód z rachunku odsetek 74,87 zł; z rachunku admin. nieruch. 611,55. Strata z roku 1923 3,13 zł; z rachunku kosztów admin. 642,35 zł; zysk w roku 1924 40,94 zł. Razem 686,42 zł.

Kasa Zaliczkowa w Sokółowie

Spółdz. zarejestr. z ogr. odpowiedzialnością.

1 Bank Ludowy w Świeciu**Bilans z dnia 31 grudnia 1924 r.**

Aktywa		Pasywa	
zł			zł
455,59	Kasa	Udziały	825,10
56,24	P. K. O. Poznań	Fundusz rezerw.	104,65
1,11	Akcje	Rezerwa specjalna	2,67
500,20	Efekta	Fundusz emeryt.	13,97
17 063,70	Weksle	Wkłady oszczędn.	10 353,58
1 407,53	Banki	Weksle redysk.	22 250,—
5 137,—	Rachunek bież.	Rachunek bież.	3 941,95
0,70	Pożyczka term.	Do dysp. W. Zgr.	638,52
36,40	Koszta proc. i adm. członka		
13 472,05	Nieruchomości		
<u>38 130,52</u>			<u>38 130,52</u>

Bilans otwarcia z dnia 1 stycznia 1925 r.

Aktywa		Pasywa	
zł			zł
455,59	Kasa	Udziały	825,10
56,24	P. K. O. Poznań	Fundusz rezerw.	2 687,53
5 732,—	Akcje	Rezerwa specjal.	13 077,22
1 042,50	Efekta	Fundusz emeryt.	1 286,07
17 063,70	Weksle	Wkłady oszczędn.	10 353,58
1 407,53	Banki	Weksle redysk.	22 250,—
5 137,—	Rachunek bież.	Rachunek bież.	3 941,95
5 180,—	Poż. termin.	Hipoteka	1 450,—
36,40	Koszty proc. i adm. członka	Do dysp. W. Zgr.	638,52
3 000,—	Ruchomości		
17 400,—	Nieruchomości		
<u>56 510,96</u>			<u>56 510,96</u>

Na rok 1924 przeszło 616 członków. W ciągu roku przybyło 26, ubyło 13; na rok 1925 przechodzi 629 członków.

Świecie, dnia 5 czerwca 1925.

Bank Ludowy

Spółdz. z odp. nieogr. w Świeciu n./W.

Różycki. Kosobudzki. Cejrowski.

11 Bank Ludowy w Miłostawiu**Bilans zamknięcia za rok 1924.**

Aktywa		Pasywa.	
zł			zł
3 040,28	Gotówka	Udziały	166,92
45,95	Akcje	Fundusz emeryt.	10,—
1,11	Efekta	Fund. rez.	8,77
36 450,—	Weksle	Z czystego zysku dopis.	561,15
30 786,52	Rachunek bieżący		569,92
7,—	Koszta proc. członka	Rezerwa specj.	61,91
		Depozyta	9 702,61
		Proc. dop.	521,63
		Aserwaty	—,08
		Redyskont weksli	20 330,—
		Banki	3 863,74
		Rachunek bieżący	38 532,06
		Do dysp. W. Zgr.	5 571,99
<u>79 330,86</u>			<u>79 330,86</u>

Bilans otwarcia w złotych per I. I. 25.

Aktywa		Pasywa	
zł			zł
3 040,28	Gotówka	Udziały	166,92
971,85	Akcje	Fundusz rezerwowy	8 894,71
6 000,—	Efekta	Rezerwa specjalna	61,91
36 450,—	Weksle	Fundusz emerytalny	10,—
30 786,52	Rachunek bieżący	Depozyty	10 224,24
7,—	Udziały	Aserwaty	—,08
1 400,—	Ruchomości	Redyskont weksli	20 330,—
		Banki	3 863,74
		Rachunek bieżący	38 532,06
		Do dysp. W. Zgr.	5 571,99
<u>87 655,65</u>			<u>87 655,65</u>

Na rok 1924 przeszło 742 członków; w roku 1924 przybyło 51, wystąpiło 5, umarło 8 członków. Na rok 1925 przechodzi 789 członków.

Bank Ludowy

Spółdz. z odp. nieogr. w Miłostawiu.

E. Omańkowski.

B. Nowakowski.

1 Bank Ludowy w Gniewkowie.**Bilans z dnia 31 grudnia 1924 r.**

Aktywa		Pasywa	
zł			zł
36,86	Kasa	Udziały	502,41
2,31	P. K. O.	Fundusz rezerwowy	26,22
—,91	Akc. B-ku Z. Sp. Zar.	Rezerwa specjalna	196,48
—,22	Efekta	Emerytura	2,93
2 698,34	Banki	Depozyty	6 382,36
7 253,58	Weksle	Redyskonto	2 500,—
—,01	Nieruchomości	Koszta proc. i adm. członka	1,83
		Do dysp. W. Zgr.	380,—
<u>9 992,23</u>			<u>9 992,23</u>

Bilans otwarcia z dnia 1 stycznia 1925 r.

Aktywa		Pasywa	
zł			zł
36,86	Kasa	Udziały	502,41
2,31	P. K. O.	Fundusz rezerwowy	3 026,22
726,31	Akc. B-ku Z. Sp. Zar.	Rezerwa specjalna	1 996,48
456,22	Efekta	Fundusz wtpl. pret.	800,—
1 630,—	Państwowa	Emerytura	1 614,33
2 698,34	Banki	Depozyta	6 382,36
7 253,58	Weksle	Redyskonto	2 500,—
4 000,01	Nieruchomości	Koszta proc. i adm. członka	1,83
400,—	Nieruchomości	Do dysp. W. Zgr.	380,—
<u>17 203,63</u>			<u>17 203,63</u>

Na rok 1924 przeszło 467 członków. W roku 1924 wystąpiło 38, przybyło 4. Na rok 1925 przeszło 433 członków.

Gniewkowo, 1 stycznia 1925.

Bank Ludowy

Spółdz. z ogr. odp. w Gniewkowie.

T. Chrzastowski.

Stejter.

2 Bank Zaliczkowy w Czortkowie.**Bilans z dnia 31 grudnia 1924 r.**

Aktywa		Pasywa	
zł			zł
11 387,65	Kasa	Udziały	1 846,05
59 672,80	Weksle	Fundusz rezerwowy	385,53
0,01	Skrypta	„ możliwych strat	0,48
14 030,17	Rk. różnych	Oszczędność	18 711,24
1 334,45	Zaliczki administr.	R-k bieżący	28 751,53
0,05	Nieruchomość	Bank Polski	544,82
0,01	Ruchomości	Bank gosp. krajowego	251,25
294,45	Poczt. Kasa Oszcz.	Redyskont	25 980,—
2 525,10	Papiery własne	R-k przechodni	3 508,34
		R-k żyrowy	2 227,20
		Zaliczka na waluty	5 000,—
		Zysk z roku 1924	2 038,25
<u>89 244,69</u>			<u>89 244,69</u>

Bilans otwarcia w złotych z dnia 1 stycznia 1925 r.

Aktywa		Pasywa	
zł			zł
11 387,65	Kasa	Udziały	1 846,05
59 672,59	Weksle	Fundusz rezerwowy	39 156,70
14 030,17	R-k różnych	Oszczędność	18 711,24
1 334,45	Zaliczki administr.	R-k bieżący	28 751,53
40 000,—	Nieruchomość	Bank Polski	544,82
3 000,—	Ruchomości	Bank gosp. krajowego	251,25
294,45	Poczt. Kasa Oszcz.	Redyskont	25 980,—
4 547,90	Papiery własne	R-k przechodni	3 508,34
10 664,22	Strata na zrefundowanie oszczędności i udziałów	R-k żyrowy	2 227,20
		Zaliczka na waluty	5 000,—
		Fund. zrefund. oszcz.	11 411,54
		„ „ udziałów	5 504,51
		Zysk 1924 roku	2 038,25
<u>144 931,43</u>			<u>144 931,43</u>

Na rok 1924 przeszło 2 736 członków w ciągu roku przybyło 81, ubyło 2; na rok 1925 przechodzi 2 815 członków.

Czortków, dnia 8 lipca 1925 r.

Bank Zaliczkowy w Czortkowie

Spółdz. z ogr. odp.

Stanisław Bodnar. Bronisław Krukiewicz. Franciszek Koszałka

1 Bank Kredytowy w Żninie.

Bilans p. 31 grudnia 1924.

Aktywa.		Pasywa.	
zł		zł	
1 123,32	Kasa	16 689,99	Udziały
69,19	P. K. O.	2 010,83	Fundusz rezerwowy
2 500,17	Akcje	1 127,04	Rezerwa specjalna
1 002,61	Efekta	111,75	Fundusz budowl.
578,47	Waluty obce	28,11	Fundusz emerytalny
267 474,53	Weksle	10 017,22	Fundusz delcredere
947,81	Banki	179 559,91	Depozyta
45 476,04	Rachunek bieżący	29 912,50	Redyskonto weksli
102,12	Koszty proc. i adm. członka	72 136,64	Rach. bieżący
1,—	Hipoteki	7 683,77	Do dysp. W. Zgrom.
1,—	Utensylja		
1,—	Nieruchomości		
<u>319 277,76</u>		<u>319 277,76</u>	

Bilans otwarcia p. 1 stycznia 1925.

Aktywa.		Pasywa	
zł		zł	
1 123,32	Kasa	16 689,99	Udziały
69,19	P. K. O.	30 035,20	Fundusz rezerwowy
3 702,25	Akcje	1 127,04	Rezerwa specjalna
1 160,80	Efekta	111,75	Fundusz budowl.
578,97	Waluty obce	28,11	Fundusz emeryt.
267 474,53	Weksle	10 017,22	Fundusz delcredere
947,81	Banki	179 559 91	Depozyta
45 476,04	Rach. bież.	29 912,50	Redyskont weksli
101,12	Koszty proc. i adm. członka	72 136,64	Rach. bieżący
123,—	Hipoteki	7 683,77	Do dysp. W. Zgrom.
1 544,10	Utensylja		
25 000,—	Nieruchomości		
<u>347 302,13</u>		<u>347 302,13</u>	

Na rok 1924 przeszło 1 012 członków. W ciągu roku przy-
było 111, ubyło 10 członków. Na rok 1925 przechodzi 1 113
członków.

Żnin, dnia 1 stycznia 1925.

Bank Kredytowy

Spółdz. z odp. nieogr. w Żninie.

M. Nowak.

Ig. Goc.

S. Kuczma.

3 Spółdzielczy Bank Ludowy w Częstochowie.

Bilans zamknięcia w dniu 31 grudnia 1924 r.

Stan czynny.		Stan bierny.	
zł		zł	
993,68	Kasa	20 189,29	Udziały
26 174,74	Lokaty w bankach		Fundusze własne.
12 620,52	Pap. wart. i udziały	18,80	Zasobowy
	Pożyczki.	—,03	Rezerwowy
300 709,41	Na weksle (skup)	—,05	Specjalna rezerwa
28 771,57	Na zastaw rzeczy- wy (lombard)		Zobowiązania.
8 905,22	W rachunku bieżą- cym i na termin	185 119,16	Wkłady oszczędn.
55 152,14	W dochodzeniu	132 928,95	Redyskonto
	Realności.	55 012,61	Długi bankowe
143,04	Nieruchomości:	9 995,79	Długi w rach. bież.
	a) dom mieszkalny, ul. P. Marji 24	16 372,47	Zlecenia inkasowe
	b) dom bankowy, ul. Tad. Kośc. 11		Sumy przechodnie.
	c) plac o pow. 2500 m kw., Kośc. 11	4 418,10	Należn. skarbowe
183,—	Ruchomości	4 057,60	Odsetki pobrane za r. 1925
	Dokum. do inkasa.	6 903,17	Wpłaty do rozliczenia
15 196,47	W portfelu		Nadwyżka dochod. za r. 1924
1 176,—	korespondentów	22 379,59	
	Sumy Przechod.		
3 089,50	Świad. przemysłowe wykup. na r. 1925		
823,76	Remanent towaru wyprzed. pracown.		
3 596,65	Różne należności		
<u>457 485,70</u>		<u>457 485,70</u>	

Bilans otwarcia na dzień 1 stycznia 1925 r.

Zwaloryzowany na podstawie rozporządzenia Prezydenta Rzeczy-
pospolitej z d. 25 czerwca 1924 r. (Dz. Ustaw Nr. 55, poz. 542).

Stan czynny.		Stan bierny.	
zł		zł	
993,68	Kasa	123 409,92	Udziały
26 174,74	Lokaty w bankach		Fundusze własne.
16 508,68	Pap. wart. i udziały	20 879,39	Zasobowy
	Pożyczki.	938,53	Rezerwowy
300 709,41	Na weksle (skup)	140,47	Specjalna rezerwa
28 771,57	Na zastaw rzeczy- wy (lombard)		Zobowiązania
10 872,47	W rachunku bieżą- cym i na termin	267 432,49	Wkłady oszczędn.
55 152,14	W dochodzeniu	132 928,95	Redyskonto
	Realności.	55 012,61	Długi bankowe
200 000,—	Nieruchomości:	9 995,79	Długi w rach. bież.
	a) dom mieszkalny, ul. P. Marji 24	16 372,47	Zlecenia inkasowe
	b) dom bankowy, ul. Kościuszki 11		Sumy przechodnie.
	c) plac o pow. 2500 m kw., Kośc. 11	4 418,19	Należn. skarbowe
1 893,90	Ruchomości	4 057,60	Odsetki pobrane na r. 1925
	Dokum. do inkasa.	6 903,17	Wpłaty do rozliczenia
15 196,47	W portfelu		Nadwyżka dochod. za r. 1924
1 176,—	U korespondentów	22 379,59	
	Sumy przechod.		
3 089,50	Świad. przemysłowe wykup. na r. 1925		
823,76	Remanent towaru wyprzed. pracown.		
3 596,65	Różne należności		
<u>664 959,17</u>		<u>664 959,17</u>	

Rachunek Strat i Nadwyżek za 1924 rok.

Straty.		Nadwyżki.	
zł		zł	
	Odsetki:		Odsetki:
34 601,52	a) od wkłdów ir-ków lokacyjnych		a) od pożyczek na weksle 95 447,85
17 515,60	b) od długów ban- kowych i redysk.		b) od r-ku bież. 24 371,88
52 694,36	Koszty administr.		c) prow. od inkasa 669,47
4 079,99	Różn. z tyt. zwalor, długu T-wa Kred. Miejskiego		Doch. z nieruch. (r-k adm. nieruchom. 4 042,91
10 200,30	Wątpl. należn. odpis. na straty		Doch. z lombardu 6 947,86
22 379,59	Nadwyżka dochod. za rok 1924		Różnice kursowe na pap. wartościowych 10 000,80
<u>141 480,36</u>		<u>141 480,36</u>	

Spółdzielczy Bank Ludowy z nieogr. odp. w Częstochowie.

Zarząd:

Dr. J. Marczewski. J. Ficenes. A. Plebanek.

1 Bank Ludowy w Grudziądzu.

Bilans z dnia 31 grudnia 1924 r.

Aktywa		Pasywa	
zł		zł	
5 744 86	Kasa	15 812,63	Udziały
110,11	Akcje	1 489,13	Fundusz rezerwowy
370,99	Efekta	55,81	Rezerwa specjalna
7 864,64	Banki	27,28	Fundusz emerytalny
31 940,36	Weksle	38 090,92	Depozyta
9 185,70	Rachunek bież. A.	14 720,—	Rach. redysk. weksli
23 920,66	" " B.	—,55	Rachunek podatkowy
514,10	Rachun. Inwentarza	9 455,10	Do dysp. W. Zgrom.
<u>79 651,42</u>		<u>79 651,42</u>	

Bilans otwarcia z dnia 1 stycznia 1925 r.

Aktywa		Pasywa	
zł		zł	
5 744,86	Kasa	15 812,63	Udziały
673,20	Akcje	3 150,12	Fundusz rezerwowy
370,99	Efekta	55,81	Rezerwa specjalna
7 864,64	Banki	27,28	Fundusz emerytalny
31 940,36	Weksle	38 090,92	Depozyta
9 185,70	Rachunek bież. A.	14 720,—	Rach. redysk. weksli
23 920,66	" " B.	—,55	Rachunek podatkowy
1 612,—	" " Inwentarza	9 455,10	Do dysp. W. Zgrom.
<u>81 812,41</u>		<u>81 812,41</u>	

Na rok 1924 przeszło 344 członków, w roku 1924 przy-
było 319, ubyło 27, przechodzi na rok 1925, 636 członków.

Zarząd:

A. Porębski.

P. Nawrocki.

J. Zawacki.

3 Spółdzielnia kredytowa w Nałęczowie.

Bilans z dnia 31 grudnia 1924 r.

Aktywa		Pasywa	
zł			zł
111,50	Kasa	2 055,18	Udziały
0,01	Papiery procentowe	386,48	Fundusz zasobowy
1,55	Banki	6 035,97	Wkłady
15 021,49	Pożyczki	75,—	Redyskonto
0,04	Nieruch. i ruchom.	5 000,—	Redyskonto weksli
		80,74	Ods. pobr. za r. nast.
		284,10	Sumy przechodnie
		1,55	Za nasze depozyty
		1 030,—	Pożyczki w doch.
		176,59	Czysty zysk
<u>15 134,50</u>		<u>15 134,50</u>	

Bilans otwarcia z dnia 1 stycznia 1925 r.

Aktywa		Pasywa	
zł			zł
111,50	Kasa	2 055,18	Udziały
350,—	Akcje	25 504,50	Fundusz zasobowy
15 021,49	Pożyczki	8 247,80	Wkłady
6 479,90	Poż. w dochodzeniu	75,—	Banki
500,—	Ruchomości	5 000,—	Redyskont weksli
20 000,—	Nieruchomości	1 030,—	Pożyczki w doch.
28,—	Depoz. w B. T. S. akc.	284,10	Sumy przechodnie
		89,74	Odsetki z r. 1925
		28,—	Depoz. w B. T. S. akc.
		176,59	Zysk z r. 1924
<u>42 490,89</u>		<u>42 490,89</u>	

Rachunek Strat i Zysków: Winien: Odsetki 1 426,94 zł
Koszty administracyjne 1 161,05 zł, Czysty zysk za 1924 rok 176,59 zł. Ogółem 2 764,58 zł.

Ma: Odsetki od pożyczek 1 687,74 zł, Prowizje 732,47 zł, Dochód z nieruchomości 336,55 zł, Wydatki zwrotne 7,82 zł. Ogółem 2 764,58 zł.

Sprawozdanie niniejsze zostało zatwierdzone przez Walne Zgromadzenie dn. 8. maja 1925 r.

Spółdzielnia kredytowa
z ogr. odp. w Nałęczowie.

1 Bank Ludowy w Czarnkowie.

Bilans per. 31 grudnia 1924 r.

Aktywa.		Pasywa.	
zł			zł
461,47	Kasa	2 535,82	Udziały
475,93	Akcje	473,70	Fundusz rezerwowy
119,65	Efekta	0,04	Rezerwa specjalna
708,72	Akcje B-ku Polsk.	14,17	Fundusz emeryt.
53,40	Waluty obce	25,58	Fundusz budowl.
31 492,—	Weksle prima	15 149,41	Depozyta
62 250,03	Rachunek bieżący	68 197,—	Redyskont weksli
		3 930,10	Banki
		3 697,88	Rach. bieżący
		937,50	Kredyt małorolny
		600,—	Do dysp. Waln. Zgr.
<u>93 561,20</u>		<u>93 561,20</u>	

Bilans otwarcia per 1 stycznia 1925 r.

Aktywa.		Pasywa.	
zł			zł
461,47	Kasa	2 535,82	Udziały
2 097,63	Akcje	1 973,70	Fundusz rezowowy
587,62	Efekta	150,04	Rezerwa specjalna
560,—	Akcje B-ku Polsk.	514,17	Fundusz emeryt.
53,40	Waluty obce	1 095,77	Fundusz budowlany
31 492,—	Weksle prima	15 149,41	Depozyta
62 250,03	Rachunek bieżący	68 197,—	Redyskont weksli
1 279,24	Ruchomości	3 930,10	Banki
		3 697,88	Rachunek bieżący
		937,50	Kredyt małorolny
		600,—	Do dysp. Waln. Zgr.
<u>98 781,99</u>		<u>98 781,99</u>	

Na rok 1924 przeszło 908 członków. W roku 1924 przybyło 75, ubyło 86. Na rok 1925 przechodzi 1037 członków.

Czarnków, w czerwcu 1925 r.

Bank Ludowy w Czarnkowie.
Spółdz. zap. z odpow. nieogr.

J. Jeszke.

Wacławska

St. Grupiński

1 Bank Pożyczkowy w Gostyniu

Bilans zamknięcia na 31 grudnia 1924 r.

Aktywa		Pasywa	
zł			zł
3 591,23	Gotówka	366,77	Udziały
332,63	Poczt. Kasa Oszcz.	2 577,27	Fundusz zasobowy
1 001,54	Akcje	147,32	Rezerwa specjalna
308,02	Efekta	2 521,46	Fundusz emerytalny
42 767,84	Weksle	36 726,93	Depozyta
134 002,45	Rachunek bieżący	2 220,17	Banki
62,04	Koszty procesowe i adm. członków	117 823,88	Rachunek bieżący
354,—	Ruchomości	20 036,85	Do dysp. W. Zgr.
<u>182 420,65</u>		<u>182 420,65</u>	

Bilans otwarcia z dnia 1 stycznia 1925 r.

Aktywa		Pasywa	
zł			zł
3 591,23	Gotówka	366,77	Udziały
332,63	Poczt. Kasa Oszcz.	5 932,95	Fundusz zasobowy
7 880,40	Akcje	3 503,—	Rezerwa specjalna
670,20	Efekta	5 877,14	Fundusz emerytalny
42 767,84	Weksle	36 726,93	Depozyta
134 002,45	Rachunek bież.	2 220,17	Banki
62,04	Koszty procesowe i adm. członków	117 823,88	Rachunek bieżący
3 180,—	Ruchomości	20 036,85	Do dysp. W. Zgr.
<u>192 487,69</u>		<u>192 487,69</u>	

Na rok 1924 przeszło członków 1947, w ciągu roku 1924 przybyło 21, wystąpiło i zmarło 12, na rok 1925 przechodzi 1956 członków.

Gostyń, dnia 29 czerwca 1925.

Bank Pożyczkowy
Spółdz. z odp. nieogr. w Gostyniu.

R. Sura.

Wł. Stachowski.

1 Bank Ludowy w Żninie

Bilans z dnia 31 grudnia 1924 r.

Aktywa		Pasywa.	
zł			zł
4 281,15	Kasa	3 000,91	Udziały
76,88	P. K. O.	1 297,36	Fundusz rezerw.
502,02	Bank Polski	364,32	Rezerwa specjalna
512,16	Akcje	0,18	Fundusz emeryt.
10,86	Efekta	1,—	Fundusz budowl.
115,65	Waluty obce	0,05	Fundusz delcredere
48 046,75	Weksle	0,25	Fundusz wtpl. pret.
966,54	Banki	60 054,46	Depozyty
37 911,22	Rach. bież.	21 766,50	Weksle redysk.
22 790,52	Rach. przejściowy	1 549,39	Rach. bież.
388,61	Koszty proc. i adm. członka	17 952,06	Rach. przejśc.
0,05	Nieruchomości	408,44	Koszty proc. i adm. członka
38 500,—	Gwarancje	9 207,49	Do dysp. W. Zgr.
		38 500,—	Gwarancje
<u>154 102,41</u>		<u>154 102,41</u>	

Bilans otwarcia na dzień 1 stycznia 1925 r.

Aktywa		Pasywa	
zł			zł
4 281,15	Kasa	3 000,91	Udziały
76,88	P. K. O.	21 257,07	Fundusz rez.
502,02	Bank Polski	35 364,32	Rezerwa specjalna
8 885,81	Akcje	3 000,—	Fundusz emeryt.
7 209,90	Efekta	613,81	Fundusz delcredere
115,65	Waluty zagran.	60 054,46	Depozyty
48 046,75	Weksle	21 766,50	Redyskont
966,54	Banki	1 549,39	Rach. bież.
37 911,22	Rach. bież.	17 952,06	Rach. przejśc.
22 790,52	Rach. przejśc.	408,44	Koszty proces.
388,61	Koszty proc.	9 207,49	Do dysp. W. Zgr.
3 000,—	Ruchomości	38 500,—	Gwarancje
40 000,—	Nieruchomości		
38 500,—	Gwarancje		
<u>212 674,45</u>		<u>212 674,45</u>	

Na rok 1924 przeszło 953 członków. W roku 1924 przybyło 43, ubyło 10; na rok 1925 przechodzi 988 członków.

Bank Ludowy
Sp. z odp. ogr.

Dr. Jęczyński. J. Wilhelm. W. Graczykowski.

Chojeński Bank Spółdzielczy w Łodzi

Bilans zamknięcia na dzień 31 grudnia 1924 roku

Aktywa		Pasywa	
	zł		zł
Gotówka w skarbcu	519,26	Kapitał udziałowy	2 258,51
„ „ Banku Polskim	652,78	„ zapasowy	776,34
„ „ P. K. O.	24,99	„ specjalny	27,78
Papiery wartościowe własne	375,47	Oszczędności	9 787,15
Pożyczki na rewery	270,—	Sumy przechodnie	1 186,—
Skup weksli	14 249,55	Weksle inkasowe	2 547,27
Korespondenci „Nasi“	2,—	„ redyskontowane	200,—
„ „ „Ich“	1 357,54	Korespondenci „Nasi“	48,30
Ruchomości	200,01	Dywidenda niepodniesiona	—,32
Różne	36,—	%/o pobrane na 1925 rok	144,95
		Zwrot pobranych %/o z lat poprzednich	2,35
		Zysk za rok 1924	708,63
	17 687,60		17 687,60

Rachunek zysków i strat za rok 1924.

Winien		Ma	
	zł		zł
Zapłacone odsetki	800,98	Pobrane odsetki	1 731,29
„ prowizje	726,—	„ prowizje	3 250,66
Koszty handlowe	2 620,61	Zysk na papierach wartościowych	39,22
Zapłacone podatki	167,19	Zysk pozostałość z 1923 r.	2,24
Zysk do dyspozycji Walnego Zgromadzenia	708,63		
	5 023,41		5 023,41

Bilans otwarcia na dzień 1 stycznia 1925 roku

Aktywa		Pasywa	
	zł		zł
Gotówka w skarbcu	519,26	Kapitał udziałowy	2 260,—
„ „ Banku Polskim	652,78	„ Kapitał zapasowy	885,44
„ „ P. K. O.	24,99	Oszczędności	13 687,36
Papiery wartościowe własne	1 858,50	Weksle inkasowe	2 547,27
Pożyczki na rewery	270,—	„ redyskontowane	200,—
Skup weksli	14 249,55	Korespondenci „Ich“	48,30
Korespondenci „Nasi“	2,—	Odsetki pobrane na rok b.	144,95
„ „ „Ich“	1 357,54	Niepodniesiona dywidenda z lat poprzednich	—,32
Ruchomości	2 700,—	Zwrot pobranych odsetek „ „ „	2,85
Różne	36,—	Zysk za rok 1924	708,63
	21 670,62	Sumy przechodnie	1 186,—
			21 670,62

Podział czystego zysku: 10% na kapitał zapasowy 71,56 zł, 10% na dywidendę 124,81 zł, Wynagrodzenie dla stałe czynnego członka Zarządu nie pobierającego w 1924 żadnego wynagrodzenia 100,— zł, wynagrodzenie dla członków Zarządu 133,32 zł, wynagrodzenie dla członków Rady Nadzorczej 266,68 zł, pozostałość przeniesiono na nowy okres 12,26 zł. Razem 708,63.

Sprawozdanie, bilans zamknięcia i* otwarcia, oraz rachunek zysków i strat zatwierdzone zostały przez Walne Zgromadzenie w dniu 7 czerwca 1925 r.

Chojeński Bank Spółdzielczy z nieogr. odpow. w Łodzi.

Bank Ludowy w Osieku.			
Bilans z dnia 31. grudnia 1924 r.			
Aktywa		Pasywa	
zł			zł
1 336,08	Kasa	Udziały	74,37
70,99	P. K. O.	Fundusz rezerwowy	16,70
35,99	Banki	Rezerwa specjalna	3,61
100,13	Akcje	Fund. rezerw. walut.	
0,42	Efekta	i podatk.	0,97
3 829,79	Weksle	Depozyta	5 258,96
		Do dysp. W. Zgrom.	19,39
5 373,40			5 373,40
Bilans z dnia 1 stycznia 1925 r.			
Aktywa		Pasywa	
zł			zł
1 336,08	Kasa	Udziały	74,37
70,99	P. K. O.	Fundusz rezerwowy	1 400,—
35,99	Banki	Rezerwa specjalna	12 685,54
706,85	Akcje	Depozyta	5 258,96
8 100,—	Efekta	Do dysp. W. Zgr.	19,39
5 599,35	Weksle		
500,—	Ruchomości		
3 000,—	Nieruchomości		
19 447,26			19 447,26

Na rok 1924 przeszło 584 członków, w ciągu roku przybyło 5, ubył 1, na rok 1925 przechodzi 588 członków.
Osiek, powiat starogardzki, dnia 25 czerwca 1925 r.

Bank Ludowy sp. z odp. nieogr. w Osieku.
Ks. Karpiński. Czaplewski. Zamorowski.

Kasa Pożyczkowa Rzemieślników Kolejowych w Stanisławowie.			
Bilans z dnia 31 grudnia 1924 r.			
Stan czynny		Stan bierny	
zł			zł
11,27	Gotówka	Udziały	960,03
80,—	Lokacje	Fundusz rezerwowy	105,30
6,611,45	Pożyczki	Wkłádki oszczędn.	5 284,69
		Procenty	201,93
		Zysk	203,37
6,702,72			6 702,72

Rachunek Strat i Zysków. Winien: Rach. administracji 95,71 zł. Zysk 203,37 zł. Ogółem 299,08 zł.

Ma: Rachunek odsetek 209,08 zł.

Na rok 1924 przeszło 549 członków. W ciągu roku przyjęto 11, wykreślono 63 członków. Na rok 1925 przeszło 497 członków.

Stanisławów, dnia 31 grudnia 1924 r.

Kasa Pożyczkowa Rzemieślników Kolejowych w Stanisławowie. Spółdz. zar. z ogr. por.

Adolf Dąbrowski

Wojciech Chojnacki

Spółdzielnia Budowlana „Bazar“ w Grudziądzu

Bilans z dnia 31 grudnia 1924 r.

Aktywa.		Pasywa.	
zł			zł
0,66	Kasa	Udziały	63,—
33,13	Efekta	Fundusz rezerwowy	24,10
297,04	Banki	Fundusz specjalny	11,30
0,01	Hipoteki	Wierzyciele	24,—
0,90	Nieruchomości	Do dysp. Waln. Zgr.	200,15
<u>331,04</u>			<u>331,64</u>

Grudziądz, dnia 31 grudnia 1924 r.

Zarząd:

Dr. Sujkowski, Wojciechowski Grobelny

Przewodniczący Rady Nadzorczej:

Wł. Samoliński

Chrześcijańska Kasa Spółdzielcza z nieogr. odp. w Łodzi

na podstawie Ustawy o łączeniu się spółdzielni z dnia 7 kwietnia 1922 r. i na mocy uchwały Walnego Zgromadzenia członków z dnia 23 czerwca r. b.

została połączona i przejęta przez

Robotniczy Bank Spółdzielczy z ogran. odp. w Łodzi.

Zawiadamia się niniejszym wierzycieli Chrześcijańskiej Kasy Spółdzielczej z nieogr. odp. w Łodzi, że wierzycielności Ich, istniejące podług bilansu z dnia 31 maja r. b. mogą być na żądanie zaspokojone lub zabezpieczone. Wierzycieli, którzy się nie zgłoszą w przeciągu 3 miesięcy od ostatniego ogłoszenia, uważać się będzie za zgadzających na powyższe zmiany.

Tymczasowy Zarząd Chrześcijańskiej Kasy Spółdzielczej

z nieogr. odp. w Łodzi.

W. Wanatowski.

Ig. Małecki.

W. Ciołek.

Poznań, ul. Seweryna Mielżyńskiego nr. 1.

Telefon 1421 (dawniej ul. Wiktorji) Telefon 1421

„POWIERNIK“

Towarzystwo akcyjne rewizyjno-powiernicze

wykonuje swoją działalność w następujących gałęziach:

- I. Książkowość bankowa, spółkowa, kupiecko-przemysłowa.
- II. Książkowość dla majątków ziemskich z własnym wydawnictwem rejestrów.
- III. Oddział podatkowy — deklaracje, reklamacje, zastępstwo.
- IV. Rewizje ksiąg i kasowości w instytucjach i przedsiębiorstwach komunalno-państwowych.
- V. Administracje spadkowe, przeprowadzanie likwidacji, akordów, zamiany, prywatnych przedsiębiorstw i inne czynności powiernicze.

Rzeczoznawstwo, organizacje, stałe nadzory i rewizje przygodne przez przysięgłych rewizorów.

Bezwzględna dyskreocja zapewniona. — Honorarium według umowy.

Spółdzielnia Wydawnicza Unji Związków Spółdzielczych

z odpow. udziałami w Poznaniu.

Tel. 34-89. Konto czek.: Poznań nr. 206013.

Poleca broszury i dzieła z dziedziny spółdziel. i podatkowej księgi handlowe i druki dla Spółdzielni.

Wykonuje we własnej drukarni wszelkie druki, oraz dostarcza każdego rodzaju stemple metalowe i kauczukowe.

Ostatnia nowość: M. Scheffs: O wekslach i czekach 3 zł.
M. Turski i T. Wolfram: Polska tabela procent. 10 zł.

Centrala Rolników Tow. Akc.

(Hurtownia „Rolników“ Spółdzielni Rolniczo-Handlowych

należących do

Związku Spółdzielni Zarobkowych i Gospodarczych T.z.)

w POZNANIU, Plac Wolności 17

i Oddziały jej:

w Bydgoszczy, ulica Gdańska 19,

w Toruniu, ulica Szeroka 18,

w Włocławku, ulica Ogrodowa 2.

w Gdańsku, Pfefferstadt 38/39 oraz

Przedstawicielstwo w Katowicach, ulica Marjacka 13,

załatwiają wszelkie transakcje, wchodzące w zakres handlu ziemio-
płodami, paszami, nawozami sztucznymi, opałem i t. p. za pośrednic-
twem Spółdzielni Rolniczo-Handlowych, pod nazwą „Rolnik“,
w Wielkopolsce, na Pomorzu, na Kujawach i Górnym Śląsku.

„Rolniki“

kupują od ziemian i gospodarzy: zboża wszelkiego rodzaju,
ziemniaki i wszystkie inne ziemiopłody,

dostarczają na specjalnie dogodnych dla rolnictwa warunkach,
za gotówkę lub na zamianę: nawozy sztuczne, paszę,
opał i inne artykuły, potrzebne rolnictwu.

Od dokonanych zakupów i sprzedaży udzielają członkom w końcu
roku dopłat względnie zwrotów.

Zagraniczne wyroby

opanowują coraz bardziej krajowy rynek i utrudniają rozwój naszych placówek przemysłowych, wywołując tem samem w Polsce bezrobocie i powodując krytyczny stan ekonomiczny, który pogarsza egzystencję wszystkich obywateli

Krajowe wyroby

przyczyniają się do wzrostu i rozkwitu naszego życia przemysłowego i handlowego, uniezależniają państwo od obcych wpływów i sprowadzają do niego dobrobyt, przez co staje ono na wyżynach ekonomicznych jak również staje się odpornem na wszelkie wrogie zakusy.

HURTOWNIA SPÓŁEK SPOŻYWCÓW

POZNAŃ - GRUDZIĄDZ - KATOWICE

w zrozumieniu powyższego postawiła sobie za zadanie zastępować dotychczas powszechnie używane produkty pierwszej potrzeby fabrykatów obcych fabrykatami własnymi. Cały szereg wytwórczych zakładów uruchomionych przy Hurtowni, jako placówki handlowej, wypuszcza na rynek wyroby znane pod marką

HA - ES - ES

Każdy, kto chce popierać nasze zadanie, czy to kupiectwo czy to przemysł, winien zważać przy zakupie na znane marki

HA - ES - ES

Dotychczas pod powyższą marką ukazały się następujące towary:

HERBATA — KAKAO — KAWA SŁODOWA — KROCHMAL
RYŻOWY — NATRON — PASTY do obuwia — PŁATKI
owsiane — PŁYN do czyszczenia metali METALOL —
ULTRAMARYNA do prania.

Związkowa Centrala Maszyn

Poznań, Wjazdowa 9.

Adres telegr.: Cemata.

Telefon 2280 i 2289.

Maszyny
i
narzędzia rolnicze.

...

Największa w Zachodniej
Polsce składnica
części rezer-
wowych.

Wyłączne prawo sprzedaży:

wyrobów fabryk: Tow. Akc. H. Cegielski
światowej sławy | oryg. szwedzkich wirówek „Baltic“
| maszyn żniwnych Massey-Harris.